

NAŠA LUČ

M E S E Č N I K Z A S L O V E N C E P O S V E T U

NOVEMBER 2017

letnik 66, številka 11

4

RADOST LJUBEZNI

Spodbuda za družino, župnijo
in partnerstvo

8

RAFAELOVA DRUŽBA

Iz Trsta in s kraškega roba
na Sv. Višarje

9

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI

Ostala bo zapisana v cvetju
Veselka Šorli Puc

Letošnji poletni Višarski dnevi mladih

Na Repentaboru z Antonom Bedenčičem, duhovnikom in ravnateljem Marijanišča na Opčinah

Slovenski oltar v cerkvi na Vejni

Čudovit razgled z Vejne ob razlagi Iva Jevnikarja

Udeleženci pred stolnico sv. Justa

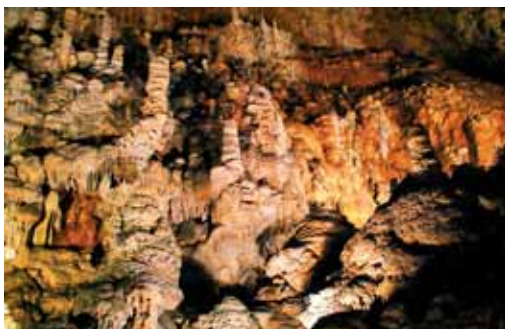
Na liceju Franceta Prešerna v Trstu v sproščnem pogovoru z ravnateljico prof. Loredano Guštin

Karizmatični Gorazd Pučnik želi v Trstu povezati slovenske otroke.

Na sedežu Slovenske prosvete z Marijem Maverjem, urednikom revije Mladika, in Lučko Kremžar - de Luisa, ravnateljico Knjižnice Dušana Černetza

V Briški jami smo se uspeli umakniti soncu in dočakali prijetno osvežitev.

Skupinska fotografija višarcev pred gradom Miramar

Preteklost in zgodovino Devina nam je predstavil prof. Aleš Brečelj.

Krepčanje s kraškimi dobrotami v Mavhinjah

Sprejem prvih romarjev na Svetih Višarjah

NAŠA LUČ

Glasilo Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi za verska, kulturna in narodna vprašanja

Izdajatelj: Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov in Rafaelova družba • Založnik: Družina, SI-Ljubljana, p. p. 95 • Glavni urednik: Janez Pucelj, München, Nemčija • Odgovorni urednik: Lenart Rihar, Ljubljana • Uredništvo: Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska c. 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: 01/438 30 50, faks: 01/438 30 55, e-naslova: rafaelova.druzba@siol.net in jpucelj@msn.com • Uprava: Krekov trg 1, SI-1000 Ljubljana, tel. 01/360 28 28 • Jezikovni pregled: Vida Frelih

CENA IZVODA: 2,45 EUR. CELOLETNA NAROČNINA ZA SLOVENIJO: 26,95 EUR • LETNA NAROČNINA (za pošiljanje iz Slovenije): Evropska zveza 36,85 EUR • Švica 48,95 CHF • Velika Britanija 31,35 GBP • Avstralija 50,60 AUD • Kanada 49,50 CAD • ZDA 48,40 USD. V ceno je všteti 9,5 % davek na dodano vrednost in ustrezna poštnina, ki velja za pošiljanje z navadno redno pošto. Cena za letalsko pošiljanje je 41,25 evra. • LETNA NAROČNINA PRI POVERJENIKIH: Evropska zveza 35 EUR • Švedska 320 SEK • Švica 45 CHF • Velika Britanija 28 GBP. • Naročnino lahko plačate pri poverjenikih ali na upravi. Transakcijski račun pri NLB d. d.: 02014-0015204714, DRUŽINA, d. o. o., s pripisom za Našo luč, IBAN SI56020140015204714, SWIFT LJBAS12X • Nove naročnike sprejemajo poverjeniki in uprava.

Oblikovna zasnova: Klemen Kunaver • Grafična priprava: Družina d. o. o. • Fotografija na naslovnici: Anamarija Peterkovič, Križ na Novih Žalah • Tisk: tiskano v Sloveniji.

Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: (+386) 1 438 30 50, faks: (+386) 1 438 30 55, e-naslov: rafaelova.druzba@siol.net
www.rafaelova-druzba.rkc.si • Poslovni račun pri NLB d. d.: 02014-0253581535, voditelj: Lenart Rihar

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi

Liebigstr. 10, 80538 München, T (*49) 089 2193 7900, M 0173 9876 372, F (*49) 089 2193 79016, predsednik: msgr. Janez Pucelj

RADOST LJUBEZNI Spodbuda za družino, župnijo in partnerstvo	4
RAFAELOVA DRUŽBA Predstavitelj knjige in odprtje razstave Rojstvo novih domov	8
Iz Trsta in s kraškega roba na Sv. Višarje	
ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI Ostala bo zapisana v cvetju Veselka Šorli Puc	9
JEZIKOVNI KOTIČEK Jesen v gozdu	10
SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM Premisleki Novice Kaj se dogaja s Slovenci in Slovenijo?	11 11 12
ROMANJE TREH SLOVENIJ Upanje v večno Slovenijo (Predavanje – 3. del)	22
KRIŽANKA / MALO ZA ŠALO	24

Vsi sveti, vsi živi

November nam postreže z mislijo na minljivost. Narava zablesti še enkrat v rume-
no-rjavih odtenkih kot rožni vrt v soncu. Hladni in mokri dnevi vzamejo tej igri
čar. Travniki izgubijo lesk. Veter pomete listje z dreves. To zbuja občutek resnobe.

Ali pa nas pusti v mimogledni otopelosti, saj je vedno znova tako. Tudi ljudje umirajo vsak dan nekje de-
leč, mimo nas.

Drugače je, če premine nekdo ob nas, med nami, družinski član. Šele tedaj zaznamo, da je smrt krutost
brez primere. Neposredno doživetje smrti nas začudi in osami v nemoči. Ničesar več ni mogoče ukreniti, po-
vrniti nazaj. Kljub temu ali prav zaradi tega se ustavljamo ob grobovih svojih rajnih. Tu ležijo v zemlji telesa
ljudi, ki smo se jih dotikali, jih gledali, slišali, se z njimi smejali, veselili, jokali, žalovali, živeli. Njihovo življenje
je ostalo v nas in nas še vedno spremlja. Ostajajo del našega razmišljanja, dožemanja, modrovanja, iskanja,
naše vere in zaupanja. V nas ostaja njihova duhovna prisotnost na poseben način. Ni le podoba ali samo
spomin, njihova duhovna narava se nas dotika, je z nami. Spomin ni dovolj, da to doživljamo in si pojasnimo.
Oni živijo. Njih bivanje ne izvira iz nas, ampak je izven nas, v sistemu nekih drugih moči. Ne poznamo jih.

Slutnja lahko najde potrdilo v veri, da Bog življenja resnično je, živi in nas vse združuje. To je Bog Abra-
hamov, Izakov, Jakobov ... Mojzesu se je razodel z imenom: Jahve (»Sem tisti, ki živi«). Vse živo biva v njem.
Moč njegovega spomina objema vse, kar je postavil v obstojanje in bivanje. Za vse ljudi je v tem pogledu
nadvse pomembna judovska zgodovina, ki razkriva, da se Stvarnik želi razodeti človeku – duhovnemu
bitju, ki ga je ustvaril po »svoji podobi«.

Morda se o tem današnji ljudje ne pogovarjamo dovolj, da bi izmenjali misli in se obogatili v spoznanju
o duhovnih resničnostih. S tem se oddaljujemo od sebe samega. Nismo le bitja telesa, ki ga iz spošto-
vanja položimo v »bлагословljeno zemljo« na pokopališču. Smo bitja duha in duh zahteva odgovore na
svoje bivanje in svoje potrebe, cilje za svoje hrepenenje. Išče svoj smisel. Nepotrebno je odpraviti resnico o
smrti in posmrtnosti od sebe zaradi otrok, ki naj jih s tem še ne bremenimo. Ta obzirnost je duhovna ne-
moč odraslih, je zadrega iz nesposobnosti izreči resnico o nas vseh v svoje okolje. V to odmaknjenost sebi
vstopi človek z nespoznanjem Besede, ki je bila izrečena človeku na naši zemlji iz božjih ust. Ta beseda je
konkretna, je uresničena, utelešena v Sinu, rojenem iz človeške matere. On je Sin človekov, enak Očetu v
nebesih. Tistim, ki ga spoznajo in gredo za njim v veri in ljubezni, je dodeljena pravica življenja, kakor ga
živi On sam v Trojstvu z Očetom in Svetim Duhom.

Tako nas praznik vseh svetih in srečanje s pokojniki na grobovih obogati s poživljeno zavestjo, kako
smo jim blizu in oni nam. To je občestvo, kjer ni več ločilne stene med tu in tam. Vsi smo eno v Kristusu.

Janez Pucelj

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENSKIH DUHOVNIKOV, DIAKONOV IN PASTORALNIH SODELAVCEV V EVROPI

ANGLIJA

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA LONDON
62, Offley Road, LONDON SW9 0LS
T/F (*44) 020. 7735 6655
http://www.skm-london.org.uk
župnik: Stanislav Cikanek
e-naslov: cikanek@msn.com

AVSTRJA

SLOVENSKI PASTORALNI CENTER DUNAJ
Einsiedlergasse 9-11, 1050 WIEN
M (*43) (0)660-657-94-33
duhovnik: Matija Tratnjek
e-naslov: info@spc-dunaj.net
www.spc-dunaj.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GRADEC

Marihilferplatz 3, 8020 GRAZ
T (*43) 0316. 7131 6924
župnik: p. mag. Jože Lampret OFMConv

PREDARLSKO

oskrbuje: mag. David Taljat (glej Švica)

SLOVENSKA KAT. MISIJA ŠPITAL

Drau Marienkapelle, Villacherstr., SPITAL
župnik: mag. Jože Andolšek
Št. Primož 65, 9123 Št. Primož
T (*43) 042. 3927 19

BELGIJA, NIZOZEMSKA IN LUKSEMBURG

SLOVENSKI PASTORALNI CENTER BRUSELJ

Av. de la Couronne 206
1050 Bruxelles / Ixelles
T (+32) 02. 64 77 106
M (*32) 0489. 783 532
župnik: dr. Zvone Štrubelj
e-naslov: zvones@gmx.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA EISDEN

Guill. Lambertlaan 36, BE 3630 EISDEN
T/F (*32) 089. 7622 01
kontaktna oseba: Nežka Zalar,
M (*32) 472. 2682 00
e-naslov: nezka@scarlet.be

FRANCIJA

DELEGATURA – AUMONERIE NATIONALE DES SLOVÈNES DE FRANCE

Moulin de Thicourt 57380 THICOURT
Tel – Fax (*33) 03. 8701 0701
e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA PARIZ

3, Impasse Hoche, 92320 CHATILLON
T (*33) 1 42 53 64 43,
župnik: dr. Zvone Štrubelj (glej SPC Bruselj)
diakon Ciril Valant: 32, rue de la Guilloire,
78720 La Celle les Bordes. Tel: 01 34 85 26 66
e-naslov: valant.ciril@wanadoo.fr

SLOVENSKA KAT. MISIJA MERLEBACH

14, r. du 5 Decembre, 57800 MERLEBACH
T (*33) 03. 8781 4782,
T mlin (*33) 03. 8701 0701
župnik in delegat: Jože Kamin,
e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA NICA

6, rue Vernier, 06000 NICE
T (*33) 4. 9388 5851, F (*33) 4. 9388 5851
župnik: Štefan Čukman
e-naslov: scukman@club-internet.fr

HRVAŠKA

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST ZAGREB

oskrbovana iz Slovenije. Informacije:
dekan Anton Trpin, T (*386) 07 338 00 15
Trubarjeva 1, 8310 Sentjernej
e-naslov: zupnija.sentjernej@rkc.si

ITALIJA

SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST RIM

Via Appia Nuova 884, 00178 ROMA
T (*39) 06.7184 744, F 06. 712 99 910

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST MILANO

cerkev Corpus Domini, ul. Canova 4
informacije: Karel Bolčina, M (*39) 338 195 889
e-naslov: donkarel@tiscali.it

NEMČIJA

KOORDINACIJA DUŠNEGA PASTIRSTVA SLOVENCEV PO SVETU

govorec: msgr. Janez Pucelj
Liebigstr. 10, 80538 München
T (*49) 089.2193 7900, M 0173.9876 372
F (*49) 089. 2193 79016
e-naslov: jpucelj@msn.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Kolonnenstr. 38, 10829 BERLIN
M (*49) 175.2462 425
župnik: Izidor Pečovnik
e-naslov: dori@skmberlin.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ESSEN

Bausemshorst 2, 45329 ESSEN
T (*49) 0201. 3641 513
T/F (*49) 0201. 3641 804
www.slomisija-essen.de
župnik: Alojzij Rajk
M (*49) 0173 340 82 95
e-naslov: alojzizr@gmail.com, alojzizr.rajk@rkc.si

SLOVENSKA KAT. ŽUPNIJA FRANKFURT

Mathildenstr. 30 a, 60599 FRANKFURT
T (*49) 069. 6365 48, F 069. 6330 7632
www.skg-frankfurt.de
župnik: Martin Retelj
e-naslov: martin@skg-frankfurt.de

SLOVENSKA KAT. MISIJA MANNHEIM

Römerstrasse 32, 68259 MANNHEIM
T (*49) 0621. 285 00, F 0621. 7152 106
www.skm-mannheim.de
župnik: Janez Modic
e-naslov: janez@skm-mannheim.de

SLOVENSKA KAT. MISIJA STUTTART

Staffenbergstr. 64, 70184 STUTTART
T (*49) 0711. 2328 91, M 0178. 4417 675
F (*49) 0711. 2361 331
www.skm-stuttgart.de
župnik: Aleš Kalamar
T (*49) 0711. 5489 8064, M 0176. 8450 9228
e-naslov: aleskalamar@gmail.com

SLOVENSKA KAT. MISIJA AUGSBURG

Ottmarsgäßchen 8, 86152 Augsburg
T/F (*49) 0821. 979 13, M 0173.5937 313
župnik: Roman Kutin
e-naslov: roman.kutin@gmx.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ULM

Neunkirchenweg 63 A, 89077 ULM
župnik: Roman Kutin (glej Augsburg)

SLOVENSKA KAT. ŽUPNIJA MÜNCHEN

Liebigstr. 10, 80538 MÜNCHEN
T (*49) 089. 2219 41, F 089. 2193 79016
www.skgmuc.com
e-naslov: slovenischsprachige-
mission.muenchen@erzbistum-muenchen.de
www.skm-muenchen.de
župnik: Janez Pucelj; T (*49) 089. 2193 7900
e-naslov: jpucelj@msn.com
župnik v pokoju: Marjan Bečan
e-naslov: mbecan@erzbistum-muenchen.de
pastoralni sodelavec: Slavko Kessler
e-naslov: skessler@ebmuc.de
diakon Ralph Prausmüller
e-naslov: ralphprau@gmail.com

SRBIJA

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST BEOGRAD

Župa sv. Cirila i Metoda
Požeška 35, 11030 BEOGRAD
T (+381) 11 30 56 120
MT (*381) 665 105 509
župnik: Ljiljana Letonja CM
e-naslov: lletonja@gmail.com

ŠVEDSKA

SLOVENSKA KAT. MISIJA GÖTEBORG

Parkgatan 14, 411 38 GÖTEBORG
T/F (*46) 70 827 8757
T (+381) (0)31 7115421, M (+46) (0)708 278757
www.slovenskamisija.se
župnik: Zvone Podvinski
e-naslov: zvone@kristuskonungen.se;
zvone.podvinski@rkc.si

ŠVICA-LIECHTENSTEIN

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Naglerwiesenstrasse 12, 8049 ZÜRICH
T 0041 (0)44 301 31 32, M 0041 (0)79 7773 948
spletna stran: www.slomisija.ch
župnik: mag. David Taljat
e-naslov: slomission.ch@gmail.com

Radost ljubezni

Spodbuda za družino, župnijo in partnerstvo

To ni pogovor z nekom, ampak o nečem. Pred očmi imamo apostolsko pismo papeža Frančiška, okrog katerega se kar ne pomirijo duhovi. Ima nekaj v sebi, kar ne da miru ne tem, ki ga navdušeno sprejemajo, ne onim, ki ga zavračajo in omalovažujejo. Odgovori na vprašanja so zbrani iz literature, ki se množi iz dneva v dan. Iskali smo predvsem mnjenja in razlage, ki vodijo k razumevanju duha papeževega pisma.

> Apostolsko pismo Radost ljubezni je obsežno besedilo.

Če dolžina besedila *Amoris laetitia* (Radost ljubezni) vnaprej koga prestraši, toliko bolj jezik in slog pripovedi hitro pritegne bralca. Na to je opozoril že kardinal Schönborn na predstavitvi pisma za medije aprila 2016 in s tem podkrepil vtis, ki so ga imeli verniki s sedanjim papežem od začetka. Na večer 13. marca 2013 so bile prve besede novoizvoljenega Petrovega naslednika Frančiška ljudem na Trgu sv. Petra in po svetu: Buona sera! Dober večer! Tako enostaven kot ta pozdrav in tako domač je tudi jezik in slog tega pisma. Dokument vsekakor ni kratek, je pa tako blizu ljudem kot oni prvi pozdrav na večer po izvolitvi. To je vzrok, da je pismo razumljivo širokemu krogu ljudi.

> Kakšen primer te govoriče?

V ponazoritev uporabim eno od zelo pogosto navedenih razmišljanj papeža Frančiška: »V družini je treba stalno uporabljati tri besede. Ponavljam, samo tri besede: 'ali lahko', 'hvala' in 'oprosti'. Tri ključne besede, ki so močne, delujejo, blažijo odnose. Ne bodimo skopi pri uporabi teh besed.« Pri tem je papež zelo samozavesten glede preprostosti tega nasveta. Toda tisto, kar zveni preprosto, je v vsakdanjem življenju jedrnat in uspešno: »Te tri ključne besede za družine so preproste besede in morda v kom v prvem trenutku vzbudijo nezaupljiv nasmešek. Ampak če jih bomo pozabili, potem ne bo ničesar več smešno, kajne?« je naravnost vprašal vernike, zbrane na avdienci neko sredo v maju 2015.

> Je jezik notranja moč te okrožnice?

Dejansko je jezik posebnost tega dokumenta. Že prve strani dajo občutek, da je na delu človek, ki res ljubi božje ljudstvo. Zadal si je nalogo, da hoče biti razumljiv vsakemu človeku. Ponuja, vabi in je stvaren. Tako konkreten, da se Radost ljubezni bere kot priročnik in svetovalec zakoncem, vzgojiteljem in družinam. To ni le vablivo in vznemirljivo, je tudi

modro. »Kajti kdor ljubi, zna izreči tudi besede spodbude, ki obnovljajo moči, ki izgrajujejo, ki tolažijo in navdihujejo.« Dunajski kardinal je zadel žeblico na glavico, ko je na predstavitvi pisma poudaril neposrednost in življenjsko svežino, ki veje iz besedila. Še bolj odločilno pa je to, da Frančišek radost ljubezni ne le blagruje, ampak ji tudi zaupa. Ta pozitivna nota je prisotna na vseh straneh in spreminja bralke in bralce, ki se z lahkoto pridružijo njenemu vodstvu. »Apostolska spodbuda izpod papeževega peresa z naslovom Radost ljubezni bi bila pred nekaj leti povsem nemogoča,« se namuzne priletni jezuitski pater. In z druge strani ji pritrjuje družinski oče: »Zdaj sem pa vendarle enkrat res z veseljem katoličan!«

> Veselje, radost, ljubezen ...?

Veselje, s katerim papež in njegova beseda navdušuje, temelji na njegovem veselju nad evangelijem. Zdi se, kot da ima ta cerkveni pastir posebno sposobnost, da odkrije dobrate iz pozabljenih shrambe in privabi z njimi k skupni mizi veliko ljudi. Resnično je Frančiškova moč ne le v tem, da izžareva radost, ampak tudi to, da vanjo vključi ljudi okrog sebe. Z ozirom na družinsko tematiko je to nadvse primereno. Vprašanja so vsekakor resna, že zaradi tega, ker se cerkveni svet sooča z velikimi težavami in kulturnimi razlikami glede te tematike. Vendar, ko gre za ljubezen, je to vedno okolje veselja. Zato je tudi pomemben ton, s katerim pismo nagovarja vernike: ali prijazno in spoštljivo ali pa strogo in vzvišeno. Radost ljubezni je dejansko spodbudno branje, dvigne vernega človeka, da bi ljubezen (spet) vzel resno, ker pomaga vzpostaviti linijo med vsakdanjo srečo in božjimi obljubami.

> Papež izbira svoje ključne besede.

Prijaznosti pisma ne določa samo ton besedila, ampak tudi izbira besed. V tekstu so besede, ki človeka enostavno osvojijo. Že bežen pogled na register ključnih besed zbudi nemajhno začudenje: tu naletimo na pojme *energija, sanje, objem, dostojanstvo, nežnost* ... Te besede so tako pogoste, da imajo upravičeno svoje mesto na seznamu. Nismo jih navajeni v cerkvenih dokumentih. Ljudem pa so v njihovem vsakdanjem življenju dobro poznane in pomenljive.

Pa tudi tiste negativne se pojavljajo: *odvisnost, ljubosumnost, osamljenost, nasilje* in *zloraba* ali *travma*. Seveda ne manjka religioznih klasičnih izrazov, kot so *vera, milost, zvestoba* ali *greh*. Vendar so vgrajeni v jezik, ki ga je mogoče razumeti in se

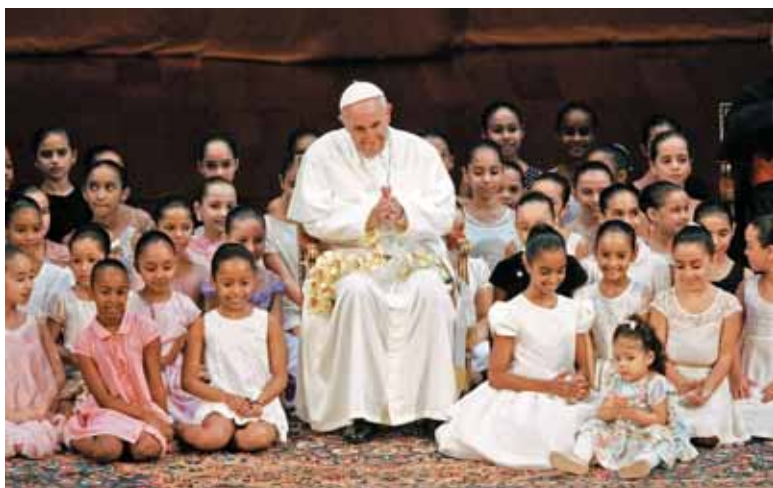

Papež Frančišek

njih pomen ne izgubi v meglicah neznanih besednih zvez. Ključne besede pisma so dejansko še tesneje povezane s sodobnim doživljanjem odnosov. Skozi celotno besedilo so razpredene besedne skupine, na primer: *rast, zorenje, spremljanje, vključevanje, vzajemnost* in *sprejemanje*. S tem postaja jasno, da gre za dogajanje, nastajanje, za načine in za pota, na katera se morajo podati ljudje in partnerstva ali skupnosti. Takšna razsežnost, ki je značilna za vsako življenje in še posebej za vsako partnerstvo, je v pismu novost. Te perspektive so tudi smernice za pastoralo. V tem je vznemirljiva in izzivajoča pobuda pisma Radost ljubezni. Govorica ni več samo črno-bela. Življenje in življenjska praksa se razvijata in spreminjata.

> V tem pismu je nekaj novega, česar prej nismo poznali?

Na področju jezika se res pojavlja razsežnost, ki v uradni cerkveni govorici dolgo časa ni imela mesta. Gre za priznanje meja, omejenosti. Ljudje nismo zmožni neokrnjenih idealov. Veljalo je pravilo, da se o družini govori v idealiziranih podobah, kar pa ni imelo veliko opraviti z resničnim stanjem v družinah. Tudi umetnost je predstavljala čisto, neokrnjeno podobo družinskega življenja. Realistični pogled na konkretne družine, vsakdanje razsežnosti družinskega življenja, se redko omenja v cerkvenih dokumentih. Družine, ki jih živijo ljudje, pa so precej slabotnejše. Ravno to, kar se dogaja v resničnih

Na svetovnem dnevu mladih v Braziliji

Papež Frančišek in katolikos Karekin II v Armeniji

družinah: življenje je konkretno, omejeno, ranljivo, vedno drugačno od tistega, kar je ideal, to postavlja papež v sredino svojega pisma.

> Tudi oznanjevalci božje besede niso vsi iz idealnih družin?

V spominu mi je duhovnik, ki z nasmehom pripoveduje o svoji družini s šestimi brati in sestrami: »Trikrat na dan smo pobirali črepinje. Ampak bili smo srečni!« In štirikratna mama ugotavlja: »Na večer je navadno vse drugače, kot smo načrtovali zjutraj.« Papeževo pismo upošteva prav to izkušnjo in je verodostojno vsem, ki živijo v družinah in partnerstvih.

> Primerov najbrž ni težko najti?

Kardinal Schönborn opiše učinek te nove govorice takole: »Branje pisma Radost ljubezni je zares pomirjujoče in blagodejno. Nihče se ne počuti obsojenega, nihče ni preziran. V tem ozračju sprejetosti postane govorica o krščanskem pogledu na zakon in družino kot vabilo, kot spodbuda za radost ljubezni, v katero verjamemo in smo vanjo poklicani, in nihče, zares iskreno nihče ni izključen.« Schönborn ve, o čem govori. Ni skrivnost, da je kardinal v mladosti doživel ločitev svojih staršev. V intervjuju v jeseni 2014 je dejal: »Mehiški kardinal je pripovedoval o starših in domu. Odraščal je s 15 brati in sestrami, njegovi starši niso vedeli ničesar o katoliškem nauku o zakonu. Oni so s svojim življenjem razlagali, kaj je krščanski zakon. To pričevanje se me je dotaknilo, ker sem si v otroštvu prav tega vedno želel.«

> Predstavitev pisma je papež zaupal prav njemu.

Leta 2016 je ob predstavitvi papeževega posinodalnega pisma dejal: »Preden preidemo k razpravi o pismu, bi rad povedal zelo osebno, zakaj sem ga prebiral z veseljem, hvaležnostjo in vedno znova z močnim doživetjem. V cerkveni govorici se o zakonu in družini pogosto zasledi težnja, morda je nezavedna, neke dvojne realnosti, dvotimnosti. Obstajajo zakonske zveze in družine, ki so prave, ustrezajo pravilom, so usklajene in zdrave. Na drugi strani pa so neurejene, zgrešene, neregularne, te so problematične. Že z besedo 'neregularne' se nakazuje način razmišljanja, ocenjevanja, da se razlikovanje na videz omili in s tem poudari. Kdor pade na stran neurejenosti, mora živeti z dejstvom, da so urejeni na drugi strani. Kako boleče je to za tiste, ki so sami zrasli v neurejeni družini, mi je znano osebno iz lastnih družinskih razmer.«

> Ali papež spreminja cerkveni jezik?

Da, papež Frančišek je vnesel dvom pri uporabi besede 'iregularen', ki je bila običajna v cerkvenem jeziku do leta 2014. Papež jo od takrat izreče le še z dodatkom 'tako imenovan' – ali pa jo postavi pod narekovaje. Med družinsko katehezo 24. junija 2015 je sproščeno pojasnil, da mu izraz 'iregularen' ne za-

dostuje. Ta opazka je povzročila neverjeten učinek, saj je od takrat opazno izginil iz diskurzov. Na miren, a zelo učinkovit način papež na jezikovni ravni vnese odločilno ključno besedo svojega pontifikata: **usmiljenje**. S svojim jezikom v pismu Radost ljubezni pokaže vsakemu 'gradbišče' v svojem lastnem življenju, ne da bi pri tem moral izgubiti svoj obraz, in vabi k pogumnemu pristopu in obravnavanju zapletene situacije v pastoralni praksi. In poudarja namen, da bi se iskreno veselili vsega dobrega, ki ga doživljamo in prejemamo.

> Prvi stavek je program pisma?

Glasi se: *Radost ljubezni, ki jo živimo v družinah, je tudi radost Cerkve*. Po tradiciji dajejo prve besede naslov apostolskemu pismu. Kar zveni kot nežni predgovor, je doslej neznano, skoraj nezaslišano kot naslov apostolskega pisma. In ob natančnejšem opazovanju je celo program. To je vsebina, ki jo papež pogloblja na številnih straneh pisma in jo strne v zaključek: Ljubezen je veselje. To zbuja ob jezikovni zadržanosti, ki prevladuje v katoliški Cerkvi, posebno pozornost. Seveda bi kdo pomislil, da se ljubezen tukaj nanaša le na družino. Toda ljubezen, kot vsi vemo, nastaja znotraj in zunaj družine. Za začetek pa se zdi pomemben korak Cerkve, da s pismom Radost ljubezni obravnava ljubezen v družinah.

> Prve besede pisma to potrjujejo?

Prvi stavek ni samo program in vsebina, temveč tudi nasvet in jasna napoved. Ni potrebno nič posebnega pri spremljanju, zaščiti in podpiranju ljubezni. Potrebno je le pridružiti se veselju. Tukaj bo veliko ljudi, zlasti matere in očetje, prepoznalo svoje vsakdanje izkušnje. Ko sta dva najstnika nenadoma zaljubljena, tej mladi sreči ni potrebna nobena pomoč staršev, drugih odraslih ali vrstnikov iste starosti. Ljubezen je samozadostna – še posebej na začetku.

> Papež gleda na tisto stanje, ki ljudi dvigne pod nebo?

Človek se dejansko znajde v stanju, kot pove ljudski rek, »da živi od zraka in ljubezni«. Intenzivnost doživljanja ljubezni doprinese, da ne potrebuje ničesar drugega kot samo to, kar ravnokar ima – ljubezen. Dobri nasveti so prav tako malo uporabni kot izkušnje ali ocene drugih. Izraz veselja je prispevek, ki lahko doprinese k utrjevanju ljubezni. Odvratanje navadno nima velikega učinka, ne v pozitivnem ne v negativnem smislu. Enako velja, če pari postanejo starši. Ko se otrok rodi, je prvi in edini primeren odgovor vseh, ki to spremljajo, veselje. Tudi sveže pečene matere ali očetje ne potrebujejo nasvetov – razen če sami vprašajo zanje. Kar jim pomaga, so izrazi veselja nad novo situacijo in spodbuda, da se vse zadrege nekako rešijo. Tudi če nastanejo neljube razmere, ki še posebej lahko bremenijo mlade matere, če jim rojstvo otroka prinese velike težave, so izrazi veselja vedno v oporo.

> Tudi papež se pridružuje temu veselju?

Že iz prvega stavka apostolskega pisma lahko razvijemo nekatere njegove misli o ljubezni, da bi se znali veseliti daru ljubezni. Spominjajo nas, da ljubezni ne smemo ljubosumno opazovati, še manj pa pokroviteljsko komentirati. Vsekakor pa ni spodobno ljubezni vnašati v čenče in trač ob kavici. Dobro deluje le naše veselje ob srečanjih z njo. Lahko bi razvili novo občutljivost za dejstvo, da je ljubezen več kot le zasebnost. Potrebno jo je dojemati ne-

Mladi so upanje mirnega sožitja tudi v BiH.

žno in z radostjo skupaj z drugimi. In ko pride čas za dobre želje, cvetje in čestitke, ne skoparimo s tem.

> Duhovniku najbrž samo to ni dovolj?

Kar je resnično za laične ljudi, lahko daje nov zagon tudi duhovnikom. Med predstavitvijo in pogovorom o pomenu apostolskega pisma Radost ljubezni je bil neki duhovnik zamišljen in samokritičen: »Pri izpolnjevanju poročnega zapisnika pogosto sedim pred dvema mladima človekoma, ki ju še nikoli nisem videl. In že vnaprej vem, da se tudi poslej ne bomo videvali, morda nikoli več. Nimam dobrega občutka, da sem nekaj naredil zanju. Morda bi se res spremenilo celotno vzdušje, ko bi se veselil z njima in se jima preprosto pridružil v njuni sreči in samozavesti.«

> Potrebno se je torej poglobiti že v prvo misel pisma?

Vsebinsko je prvi stavek izjemno merodajen za razlago pisma. Izpoveduje namreč globok vpogled v besedi veselje in ljubezen. Ljubezen je razlog za veselje. Toda tudi v formalnem smislu je pomembljiv. Opozarja na prvi stavek Pastoralne konstitucije drugega vatikanskega cerkvenega zbora in pismo navezuje na tisti dokument, ki je usmeril pogled Cerkve na življenje vernikov. Izražena je jasna notranja vez med obema dokumentoma. *Gaudium et spes* (Veselje in upanje) se začneja z besedami: »Vesolja in upanja, žalosti in stiske današnjih ljudi ... so radosti in upanje, prizadetost in strahovi Kristusovih učencev. Ničesar pristno človeškega ni, kar bi ne odnavalo v njih srcih.« S pismom Radost ljubezni se navezuje papež Frančišek na temelj in odpira epohalne spremembe, ki jih je koncil sprejel pred več kot petdesetimi leti in oblikoval nauk Cerkve o zakramentalni zakonski zvezi. Koncil se je odma-

Frančišek se dobro počuti med otroki.

Navdušenje v Keniji in Ugandi

Ekumenski objem s škofinjo Švedske luteranske cerkve

knil od tako imenovanih 'praktičnih namenov', kot so zvestoba, nerazveznost in posredovanje življenja, ki naj bi uravnavali spolno poželenje v urejene tirnice. V središče pozornosti postavlja odnos med zakoncema. Za mnoge vernike je bil nov in osvežujoč opis zakonske zveze s svetopisemsko podobo zaveze, kar je v prvi vrsti predanost in ne le pogodba. Osrednja je izkušnja ljubezni med možem in ženo, ta je pomembna tudi v Cerkv in za Cerkev.

> Duh koncila se še ni zakoreninil v nas?

Papež Frančišek podaljša stališče koncilskih očetov in prvega stavka svojega pisma še malo naprej: »V družini živeta ljubezen je stalna moč za Cerkev.« Cerkev torej ni deležna samo veselja nad tem, kar se dogaja lepega v ljubeznivem družinskem krogu, ampak je to tudi vir njene moči. Kaj to pomeni? Pogosto si družinski člani izkazujejo veliko zvestobo med seboj, ne glede na to, ali vsi živijo v skladu s krščanskim naukom ali ne. Pomislimo le na redovnico, ki bi naredila vse za svojega brata, čeprav je odpadel od vere in uživa mamila. Ali na mater, ki jo je duhovnik opozoril na lezbični način življenja njene hčere, in je na kratko odvrnila: »Glede tega poskušam biti najprej mama, potem bom tudi dobra katoličanka!«

> So potrebna nova pastoralna navodila?

Družinski apostolat nadškofije v Freiburgu je spomladi leta 2013 prvi med nemškimi škofijami izdal priročnik za ravnanje z ločenimi in razvezanimi. Tam najdemo tudi tole navodilo: »Očetje, matere in otroci ostajajo, hvala Bogu, tudi v krogu ločenih in ponovno poročenih povezani v ljubezni. Celoten družinski sistem je ranjen, obsojen in boleč, če je obsojen, ranjen in boleče odstranjen en sam njihov član. Duhovna oskrba, ki želi pastoralno delovati tudi za ločene in ponovno poročene, mora zajeti celoten (družinski) sistem, vse ljudi v taki skupnosti, ne glede na cerkvenopravno (i)legitimnost.« Človek je pot Cerkve, je zapisano tudi v slovenskem pastoralnem navodilu Pridite in pogledjte.

> Razumejo to ljudje?

Morda so družine najprej razumele, kaj želi povedati papež s tem 'evangelijem družine'. Včasih prej kot pastoralni delavci. Z njim Cerkev prisega na nezlomljivo ljubezen in zvestobo. Zaupanje v

Na svetovnem dnevu mladih na Poljskem

to dvojce se zdi, da nalaga marsikateremu verniku več napora, kot ga je bil vajen.

Belgijski škof Johan Bonny je že leta 2014 napisal: »Kljub temu da ljudje postavljajo resnično razumna vprašanja, povezana z neuglednim življenjem njihovih sorodnikov, in bi jim raje privoščili kaj boljšega, in jih to stanje žalosti, vendar ne zapustijo svojih, ne pustijo sorodnikov pasti. Za prizadete osebe je ta solidarnost pomemben znak božje zvestobe človeku, ne glede na to, kaj se mu zgodi. Po njihovem dožemanju Cerkev ne sme zaostajati za tem, v čemer se družinski člani še naprej darujejo in si dobrovoljno pomagajo.«

> Kaj je hotel reči s tem?

Da je veliko zaupanja vrednih primerov. Npr.: župnijski referentki povedo novico, da je nekdanji ministrant izstopil iz Cerkve. Njegova mati ocenjuje njegovo dejanje takole: »Ta korak mu pomeni zaščito lastnega dostojanstva.« Referentka fantu napiše razumevajoče pismo in priloži bronastega angela. Mladenec lahko gre in obenem ve, da ni ostal brez spremstva. Ali: Mati s tremi otroki je vedno sodelovala med voditelji prvoobhajanskih skupin. Zadnje leto je ni več blizu. Razve se, da se je ločila. Drugi člani skupine sklenejo: »Potem potrebuje prav sedaj našo solidarnost.« Skupaj stopijo do nje in v solzah se jim zahvaljuje: »Sem mislila, da ne sodim več med vas.« Treba je nekaj poguma za tako ravnanje, ki je dejanje sprejemanja ranjenosti in blaži bolečino.

> Pismo je torej izzivalno?

Da, treba je reči vnaprej in naravnost, da je Radost ljubezni zahtevno besedilo. Kmalu po izidu so se na internetnih platformah pojavile številne in raznolike razlage. Nekateri so začeli govoriti o 'katastrofalnem dokumentu', novinarji so hiteli z zbiranjem mnenj in stališč visokih predstavnikov Cerkve. 16. aprila 2016 so papeža na novinarski konferenci v letalu zasuli v vprašnji in tedaj je bil dokument šele en teden v javnosti. Novinar Wall Street Journala Francis Rocca je vprašal zelo direktno: »Nekateri zatrjujejo, da se z ozirom na cerkveno učenje o prejetanju zakramentov ločenih in ponovno poročenih ni nič spremenilo in da zakonodaja in pastoralna praksa ostajata takšni, kot sta bili doslej. Drugi pa trdijo, da se je vse spremenilo, da je veliko več odprtih možnosti, ki jih pred objavo pisma ni bilo. Moje vprašanje je torej: So v pismu nove konkretne oblike v nauku in pastoralni ali jih ni?« Papež je odgovoril prav tako naravnost: »Lahko bi rekel 'da' – in ničesar več. Toda to bi bil preveč skop odgovor.« Da bi se ne zapletel na novinarski konferenci v letalu v dolgo in poglobljeno razpravo, kar se je bilo že dogajalo brez posebne koristi ob takih priložnostih, je usmeril novinarje na konkreten odgovor, ki ga je dal ob predstavitvi pisma dunajski kardinal Schönborn: »Svetujem vam vsem, da si preberete predstavitev in razlago kardinala Schönborna, ki je velik teolog.«

> Deloma je zadostovalo, ni pa vse prepričalo, kajne?

Tudi če so se v naslednjih tednih oglašali številni in tudi veljavni razlagalci pisma, med njimi tudi kardinal Gerhard Ludwig Müller 4. maja 2016 v nekem španskem semenišču, je papež ostal trdno pri svojem mnenju. 19. maja 2016 je sprejel vodstvo latinskoameriškega škofovskega sveta CELAM. Na vprašanje, kako je treba razumeti pismo Radost ljubezni in kako ravnati v pastoralni praksi, je papež Frančišek odgovoril, »da je srčika pisma v 4. poglavju 'Ljubezen v zakonu', ki se opira na 13. poglavje Prvega pisma apostola Pavla Korinčanom.« Najtežji del pisma

je v 8. poglavju. Obžaloval je, da so se nekateri razlagalci obesili na črko tega poglavja, ne da bi upoštevali duha pisma v celoti. Papež budno spremlja vse te komentarje in pozna kritiko nekaterih teologov in kardinalov, ki niso bili v stanju, da bi doumeli evangeljsko sporočilo njegovih zapisov. Potrdil je ponovno, da je najboljše navodilo za razumevanje tega poglavja prav razlaga dunajskega kardinala, ki je zelo izkušen glede cerkvenega nauka. Iz tega jasno povzamemo, da je Schönbornov pristop najbolj avtentičen v smislu pisca dokumenta.

> Odgovornost cerkvenega vodstva je velika?

To se opaža že v številnih odzivih in komentarjih ter predvsem v intenziteti in skrajnostih odobravanja ali omalovaževanja. Papež Frančišek si je naložil s tem pismom veliko breme in napetost, ki je spremljala ves potek sinode o družini. Najti je treba stezo med dvema skrajnostima, rigorizmom in relativizmom, pri podajanju cerkvenega nauka. Kako naj se Cerkev opredeli v vprašanih življenjskega sloga: jasno in robato ali sproščeno in lahkotno. Eno in drugo ni dobro. Ob koncu sinode je papež povzel razpravo, kako veliko vlogo imajo kulturne razlike pri teh vprašanih in kako velike razlike morajo upoštevati krajevne škofje na svojem področju. »Vidimo, kako neko situacijo škof na tem kontinentu doživlja kot povsem normalno, drugi na drugem pa je v isti stvari povsem v drugačnem stanju in je z istim stališčem osamljen, če ne kar škandalozen. Na enem področju je eno stališče pravno sporno, drugod pa povsem normalno pravilo. Kar je za nekatere svoboda vesti, je za druge zmeda in sprenevedanje.«

> Težak položaj za papeža in Cerkev.

Tega papežu res ne gre zavidati. Po eni strani mora skrbeti za edinstvo Cerkve in varovati njen nauk, obenem pa le poskušati in iskati pot naprej. Do neke mere mu je uspelo. Pogosto je resničen napredek odvisen od ljudi, ki se od spornih alternativ ne pustijo zmesi.

> Ostaja težava prav razumeti papeža Frančiška?

K razumevanju papeža Frančiška lahko pripomore nek intervju pred nekaj leti. Kot kardinal v Buenos Airesu je Jurij Mario Bergoglio dal dva obširna intervjuja dvema novinarjema. Leta 2010 sta bila objavljena v Argentini, kasneje, ko je postal papež, sta bila prevedena in objavljena tudi v drugih jezikih. Novinarja sta vprašala kardinala o času, ko je bil predavatelj. Zvedeti sta želela, če ima kakšno formulo, ki jo priporoča, da bi se pri razlagi vrednot izognili rigorizmu in z druge strani relativizmu. Zanimal je, da bi lahko ponudil neko splošno 'formulo'. Pripomnil pa je: »Morda pa bi vam bilo v pomoč to, kar vam zdajle povem. Duhovnikom priporočam, naj ne bodo v spovednici niti ostri niti preveč širokosrčni. Rigorist je, kdor zagovarja norme brez vsake pozornosti do človeka. Kdor je preveč širokosrčen, pa pušča norme povsem vne-

Papež Frančišek prinaša upanje in veselje srečanja.

Zgodovinsko srečanje z moskovskim patriarhom Kirilom na Kubi

mar, kot da niso pomembne. To ne pomaga človeku na poti naprej. Ne eno ne drugo stališče namreč ne upošteva človeka kot takega. Spovednik tega ne sme dopustiti.« »Kaj naj potem storimo?« so me spraševali. »Bodite usmiljeni!« sem jih spodbujal.

Tu se torej že nakazuje pot, na katero se je podal papež Frančišek za vso Cerkev. Zastavil je to pot s svetim letom Božjega usmiljenja.

> In je v tem dokaj dosleden?

Je. V juniju 2016 je na nekem sestanku pribil: »Oboje ni res. Ne rigorizem ne laksizem ne odgovarja resnici. Evangelij ubira drugačno pot. Iz njega izhajajo štiri pomembne besede – sprejeti, spremljati, vključevati in najti rešitve. Pri tem ni treba vtakniti svojega nosu v moralno življenje človeka.« S tem priroji še enkrat štiri pojme, ki močno zaznamujejo apostolsko pismo Radost ljubezni.

> Papež uči, vendar se tudi uči?

Kardinal Bergoglio je to temeljno razpetost Cerkve pri razlagi njenega nauka, kar ni nikakršna posebnost našega časa, nosil tedaj in jo nosi kot papež danes. Ni se zaradi poenostavljanja nagnil v nobeno skrajno smer. Ne sprejema polarizacije. Prav nasprotno, on zdrži, jo vnese v celotno besedilo pisma in zaključil z osupljivo iskrenostjo in na brezkompromisen način: »Dobro razumem tiste, ki želijo ostati zvesti nauku s pastoralno neizprosno, ki ne dopušča nobene možnosti za kakršnokoli negotovost. Vendar iskreno mislim, da Jezus želi Cerkev, ki je pozorna do dobrin, ki jih Sveti Duh razširja sredi človeških slabosti in krhkosti.« Ob tem nas spreleti vtis, da smo v tej pasaži uzrli papežu naravnost v srce. Tu sloni zaupanje, da najde rešitve, ki bodo vernikom v korist.

> Se nam s tem odkrije večje razumevanje papeža Frančiška?

Razumevanje leži v logiki usmiljenja. To pač ne preseneča, saj se sklada v kontinuiteti z mnogimi drugimi vidiki tega pontifikata in je v soglasju s Frančiškovim življenjskim izkustvom. Predvsem pa je v to logiko vdelan nek skupni spomin: »Z ozirom na vse to bi rad osvežil spomin, kar bi rad z vso jasnostjo postavil vsej Cerkvi pred oči, da mi vsi ne zgrešimo poti. ... Pot Cerkve je od jeruzalemskega koncila naprej le Jezusova pot: pot usmiljenja in pot sprejemanja in vključevanja.«

> Usmiljenje torej?

Usmiljenje je osrednja in ključna beseda tega pontifikata. 8. decembra 2015 je bilo oklicano sveto leto Božjega usmiljenja. Z izrecnim skeicem na dekret o pripravi svetega leta 11. aprila 2015 je papež povezal svoje zamisli tudi s sinodo o družini in logiko usmiljenja, ki jo imenuje kar logiko evangelija. »Primerno je, da se ti premisleki razvijajo v soglasju z letom, ki je posvečeno božjemu usmiljenju. Spričo raznovrstnih razmer, ki prizadenejo družino, ima Cerkev nalogo ozna-

njati božje usmiljenje kot utripajoče srce evangelija, da po njej doseže srce in razum slednjega človeka.«

> Mar ne gre že za inflacijo besede usmiljenje?

Res je, da je ta beseda v cerkvenem jeziku našega časa najbolj pogosto v ustih oznanjevalcev. Nevarnost je, da se beseda pri pogosti uporabi razvrednoti. Zunanost Cerkve je skoraj ne uporabljiva nihče več. Zveni zaprašeno in polizano vzvišeno. Na to je že ob novem letu opozoril nemški škof Bode.

> Težko se izognemo temu?

Seveda. Nujno potrebujemo prevod besede v podobe istega pomena, npr. podobe materine ljubezni. V nekem sodobnem tekmovanju mladih komponistov, ki sami prepevajo svoje skladbe, se je v zadnjem času na vrh lestvice povzpela pesem 'Mama', ki jo poje sedemnajstletnica. Besedilo se glasi: »Ta čas, ko mi ne uspe ničesar več, si ti prva, ki me vedno razumeš, tudi tedaj, ko mečem vse na tla. Ti pobiraš in zlepiš vse črepinje, ker ti zaupaš vame.« Deklica opiše enostavno in jasno to, ker se dogaja v krogu družine. Tudi če se dogajajo neskončno mučne družinske situacije, kjer je veliko nesoglasij in prepira, se vedno znova in brezpogojno med seboj sprejemajo in zaupajo drug drugemu. Nikjer drugje ne gre to tako kot v družini.

> Družinske slike in podobe spregovorijo konkretno?

Ko se rodi otrok, je staršem navadno povsem nepomembno, kakšne lase ima, kako izgleda, kakšne ocene nosi iz šole domov, kakšne uspehe ima v športu ... Zanje je najbolj odločilno to, da je njihov otrok. Objamejo svojega otroka v vseh situacijah in dajo čutiti, da je otrok najdragocenejši, kar so mogli prejeti v življenju. Otroku ne potrebuje drugega kot žareče oči svoje matere. Ali kakor to pove papež: »Otroka enostavno ljubiš, ker je tvoj otrok. Ne zaradi tega, ker je lep ali ker je tak in tak – ne, ampak zaradi tega, ker je tvoj otrok.«

> Materinstvo in očetovstvo je sporočilno?

„Ljubezen do svojih otrok je povezana tudi z razpisnostjo čustev. Ljubezen se ne dozira, zadostuje zavest, da je vedno brez omejitev na razpolago“ – trdi psihologinja. Srca ne moreš imeti le zase, moraš ga dati na razpolago drugim – to je najbrž nagloblji temelj usmiljenja. In nikjer se to ne dogaja pogosteje kot v družini ali med ljudmi, ki želijo vstopiti v družinsko skupnost. Podariti srce ni prazna beseda, je konkretno dejanje.

> Cerkev je mati.

Cerkev je mati, mora biti mati svojim vernikom in vsem ljudem. Cerkev se mora naučiti ljubiti svoje vernike in jim verjeti, tudi v najbolj nerodnih in brezizhodnih situacijah. Resnične matere v življenju dajejo neumoren zgled v tem. Ko so revolucionarni uporniki v Kolumbiji ugrabili političarko Ingrid Betancourt, so njeni sorodniki vsako noč preko neke radijske postaje eno uro dolgo vodili oddajo njej in drugim sojetnikom v oporo. Vsakokrat je govorila tudi njena mati. Odgovora ni dobila. Vendar jo je vsako noč bodrila in ji vivala upanje. Ko je bila izpuščena in rešena iz džungle, je zapisala: »Vsako noč sem s svojimi sotrpini prilepila uho na tranzistor in smo čakali na besede moje matere. Šest let mi je vsako noč pošiljala sporočilo svoje neomajne vere na rešitev. Moja mati je bila moja moč in moje upanje, brez nje ne bi preživel!«

> V življenju poznamo tudi drugačne primere?

Ni vse tako idealno, kot so te podobe. Jasno je, da je na svetu toliko zločink in zločincev, ki prav to ma-

Novinarska konferenca v letalu

terinsko ljubezen izrabljajo za najbolj pokvarjene stvari. Zloraba ljubezni za samovoljo in egoizem se dogaja vsak dan pred našimi očmi. Zato seveda tudi prenos te podobe na Cerkev ni enostaven. Je pa ideal 'materne Cerkve' še mnogo bolj radikalen, kot bi si kdo preprosto predstavljal.

> Papež govori menda prav o tem?

Papež Frančišek zahteva in navezuje to radikalno držo na duhovniško poklicanost. Izhaja iz radikalnosti evangelija po uboštvu. Na romanju duhovnikov v letu usmiljenja je v neki pridigi izrazil svoje prepričanje nedvoumno: »Pastir po meri Jezusa Kristusa ima srce, ki je prosto od vseh stvari, vsega zemeljskega imetja. Temeljna točka njegovega srca se nahaja zunaj njegove samega. Iz središča svojega jaza je sam odšel in njegovo središče je Jezus. Ni le sam oblekel Kristusa, ampak je postal tudi božji 'ti' in cerkveni 'mi'. Tudi duhovnik mora gledati svoje srce, kako se sprehaja na ulicah tega sveta in je na razpolago vsem. To pomeni, da je za svoje merilo privzel usmiljenje. Usmiljenje ga nagiba, da poskuša razumeti, spremljati, upati in predvsem vključevati vsakega človeka.«

> Je s tem pismom dal papež dovoljenje, da ponovno poročeni lahko prejemajo sv. obhajilo?

Tega v pismu ni. Papež spodbuja, da se številni ločeni in ponovno poročeni kristjani posvetujejo z duhovnikom in se potem ravna po svoji vesti. Samovoljno prejetje obhajila je težka odgovornost, če ni v skladu s svetostjo zakramentalnih darov. Velja nasvet duhovnega prejema obhajila, dokler vernik ne uspe doseči jasne osebne odločitve o svojem življenju in zvestobi Kristusu. Papež pove, da je naloga Cerkve oznanjevanje in delitev odrešilnih darov, ki izvirajo iz Jezusovega križa. Pri zakramentu sprave ima duhovnik dolžnost, da oznani in izreče človeku, ki priznava svojo grešnost in se kesa, zagotovilo božjega usmiljenja, ki pomiri srce, ker milost uniči smrtonosno nasilje greha z močjo Kristusovega križa.

> Papež je podpisal okrožnico 19. marca 2016. Ima to kakšno posebno sporočilo?

Na pastoralnem potovanju na Filipinih je papež Frančišek na srečanju z družinami povedal tudi tole: »Danes bi vam rad povedal nekaj zelo osebnega. Rad imam svetega Jožefa, ker je močan in molčeč mož. Na svoji pisalni mizi imam podobico sv. Jožefa, ki spi. V spanju je sprejel božja navodila, kako voditi božjo družino. Božja družina je Cerkev. On jo vodi v spanju. Da! On to zna, vemo vsi. Ko imam kakšen problem, težavo, ki je ne znam rešiti, takrat napišem to na listek in ga potisnem pod Jožefa, da o tem sanja. To pomeni, da za te probleme moli.«

Lahko si predstavljamo, da za papeža vprašanje o družini ni bilo tako majhna stvar, da bi ne potisnil listka s to prošnjo tudi svetemu Jožefu pod glavo. Tako je postavil vso to veliko zadevo v njegove sanje, njegovo skrb in pod njegovo varstvo.

Predstavitev knjige in odprtje razstave Rojstvo novih domovin

4. oktobra v Galeriji Družina potekala tiskovna konferenca in predstavitev izdane nove knjige ter istoimenske razstave Rojstvo novih domovin, ki sta nastali v sodelovanju Helene Janežič iz NUK, zgodovinarke dr. Helene Jaklitsch ter Lenarta Riharja, direktorja Ra-

faelove družbe. Dan kasneje pa je v Kavarni NUK ob 18. uri potekalo odprtje razstave Rojstvo novih domovin. Slavnostni govornik je bil akademik dr. Kajetan Gantar, ki se je v nagovoru spominjal tudi lastne begunske poti. O razstavi in knjigi je spregovorila tudi ravnateljica NUK Martina Rozman

Salobir, razstavo pa je odprl minister za kulturo Anton Peršak. Poseben pečat in vzdušje k odprtju je s petjem dodal basbaritonist Marko Fink. Razstavo si je mogoče ogledati v Kavarni NUK in Plečnikovem hodniku vse do 25. novembra.

Manica Ferenc se pogovarja z avtorji knjige in razstave dr. Heleno Jaklitsch, Heleno Janežič in Lenartom Riharjem.

Nastop Marka Finka na odprtju razstave

Iz Trsta in s kraškega roba na Sv. Višarje

Višarske dneve mladih 2017 smo v organizaciji Rafaelove družbe začeli v poznih popoldanskih urah v četrtek, 3. avgusta. Skupina mladih se je zbrala v Ljubljani in z avtobusom smo krenili proti zamejski Sloveniji. Na poti do prvega postanka smo imeli čas za prijateljski klepet in spoznavanje našega 4-dnevnega programa: prvi trije dnevi so bili namenjeni druženju s Slovenci na Tržaškem ter spoznavanju njihovega življenja in kulture; četrti dan pa je bil posvečen nedeljskemu 29. romanju treh Slovenij na Sv. Višarje.

Vse dni je bil z nami Ivo Jevnikar, slovenski novinar in kulturni delavec s Tržaškega.

O dločitev je padla, grem! Zapisano v kalendarčku, kar pomeni, da vsa kasnejša možna vabila na to ali ono zadevo odpadejo. Priznam, da so me obdajali malo mešani občutki, saj sem vedela, da bodo to štirje zelo vroči dnevi, z bogatim, a natrpanim urnikom, z možnimi nepredvidenimi situacijami in ne nazadnje tudi neznanimi ljudmi. Vendar so se vsi strahovi razblinili že s stiskom rok, s pogledom tudi na nekatere že znane obraze udeležencev in prijazne poglede novih, prav prijetno vzdušje se je ustvarilo že na minibusu in prav vsi dvomi so popolnoma izginili, ko smo prečkali mejo, ki kot mnogokrat pozabljam, je uradno več ni, in kjer se počutim kot doma. To in tu je Slovenija, me vsakič prešine. Letošnji program je namreč bil po mojem mnenju najbolj-

ša kombinacija – morje in hribi, odšli smo namreč na Kras, v Trst in okolico in v gore na Svete Višarje.

Takoj po prihodu smo se na Opčinah srečali z gospodom Ivom Jevnikarjem, ki si je vzel svoj dragoceni čas in nas prav vse dneve spremljal, nam govoril o zgodovini, kulturi, življenju Slovencev v teh krajih – naših krajih – bil in je prava zakladnica znanja. Še isti večer smo odšli na Repentabor. Sonce je ravno zahajalo, ko je gospod Anton Bedenčič razlagal o zgodovini teh krajev, našteval številna imena vseh slovenskih vasi, posutih okoli. O situaciji nekoč in danes, o trpljenju, ki so ga doživljali ljudje v teh krajih in borbi, ki jo bijejo še danes. Za slovenstvo, za jezik, za vero. Vživala sem se in prav stisnilo me je pri srcu, hkrati pa me je prevzel neizmeren ponos. In zazdelo se mi je, kot da nežni sončni žarki zahajajo-

čega sonca blagoslovljajo to zemljo in to morje. In ti občutki so se nadaljevali, ko smo naslednji dan v Trstu obiskali cerkev na Vejni s prekrasnim razgledom na slovensko morje, stolnico sv. Justa, slovenski licej France Prešeren, kjer nas je sprejela ravnateljica prof. Loredana Guštin, pa športno društvo in štadion 1. maj. Stalna borba in koliko truda, da bi ohranjali materni jezik, da bi ohranili slovenstvo in svojo zemljo. Pa obisk centra Trsta in Narodnega doma in slovenskih organizacij, koliko vložene dela in koliko truda, sem pomislila, ko so nam gospod Marij Maver, gospa Lučka Kremžar – de Luisa in Breda Susič razlagali, kaj vse počnejo in na katerih področjih vse delujejo. Vročina je pritiskala, a mi se nismo dali, pozno popoldne smo se ohladili v Briški jami, pili veliko vode ter se skrili na avtobus pod klimo ali v kakšno senco na hladno, čeprav je v nekem trenutku tudi tam še vedno kazalo 38 stopinj, a ne za dolgo ...

Tretji dan, sobota. Kako hitro čas beži. Kaj ne bi v dobri družbi in potepanjem med pričevalci slovenstva. Pridne roke so nam pripravile zajtrk. Teknil je, omamno pa je dišala tudi kava, ki nas je dodobra prebudila. Zapustili smo Marijanišče in se preko kraškega roba spustili z Opčin proti Trstu. Ob vznožju kraškega roba smo zavili proti gradu Miramar in se tako izognili središču Trsta. Grad Miramar nas je s svojo belo zunanostjo, tik nad morjem, že od daleč pozdravljala. Zato ni čudno, če se imenuje »Miramar«, kar v španščini pomeni »pogled na morje«. Danes je preurejen v muzej. V njegovi neposredni

V slovenski knjigarni sredi Trsta

Del skupine na poti proti gradu Miramar, ki se dviga tik nad morjem.

bližini je tudi ogromen park z nekaterimi redkimi eksotičnimi rastlinami, vrednimi ogleda.

Čas je priganjal in po sprehodu okoli gradu in njeni okolici smo sicer v počasnem tempu (vročina dela svoje) že hiteli z avtobusom proti Devinu, kjer se nam je pridružil zgodovinar prof. Aleš Breclj. Predstavil nam je preteklost kraja, ki je bila vseskozi povezana s slovenskim življenjem, morjem in gradom. Iz Devina proti bližnjemu Sesljanu je po klifni obali speljana tudi Rilkejeva pot, ki odpira čudovite razglede na severni del Jadranskega morja. Mi pa smo bili namenjeni v Mavhinje, kjer je ravno v tem času potekala osmica. Na to nas je kot vse druge mimoidoče opozarjal pušelj bršljana, privezan na leseni palici ob cesti, v neposredni bližini domačije. Osmica je neke vrste gostilna, ko se lahko na kraških domačijah, včasih osem, danes deset dni, prodaja vino brez davka. Poleg njega pa tudi kraške dobrote, ki so pridelane doma na domačiji. Kako so nam tekstile, ko smo jih okušali in se z njimi krepča-

li. Počitek pod brajdo, ob žlahtni kapljici domačega terana in drugih kraških dobrotah, nas je malo polenil. Po slabih dveh urah vožnje proti Kanalski dolini smo prispeli do vznožja Svetih Višarij. Nekateri so se vzpeli z gondolo, drugi smo jo mahnilli peš. Popoldan se je prevesil v večer, ki smo ga sklenili s sveto mašo, okusno večerjo in druženjem pozno v noč. V Ehrlichovem domu je zaživelo. Kot vedno so nas tudi tokrat spremljali dobra volja, pesem in smeh.

Nedelja je bila »pika na i« z romanjem treh Slovenij. Malo smo se bali zaradi vremena, saj napoved ni bila ravno obetavna, a zbudili smo se v prekrasno sončno jutro. Prvi romarji so že kar hitro trkali na vrata in prav lepo je bilo pozdravljati rojake in jih vabiti naprej, naj se pridejo okrepčat po prehojeni poti. Sledilo je predavanje gospoda Andreja Finka, maša, ki jo je vodil nadškof Stanislav Zore, in kulturni program.

Ja, to je naša zgodovina, to je naš narod, to je naša domovina! Lepo je bilo! Še pridemo, še se

Okrepčilo za romarje v Ehrlichovem domu na Sv. Višarjah

srečamo ... Kar zdaj primite v roke koledar in si zapišite in rezervirajte prvi vikend v avgustu 2018 ter zapišite Višarski dnevi mladih 2018 in jubilejno 30. romanje treh Slovenij!

► Mojca Polona VAUPOTIČ

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI

Ostala bo zapisana v cvetju

Veselka Šorli Puc

Karkoli je povezano z njenim prehitro poslovljenim imenom s tega sveta, vse je ovito v čutno skrivnost cvetnih vitic, listov, stebel, predvsem pa barv in svojstvenega sporočila, ki ga nosi ustvarjalni slog Veselke Šorli Puc. Rojena je bila v Kranju leta 1949, slikarstvo pa je študirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, pri profesorju Gabrijelu Stupici. Podiplomski študij je nadaljevala pri profesorju Janezu Berniku, nakar je prejela še študentsko Prešernovo nagrado. Samostojno je razstavljala od leta 1973 naprej v nekaterih krajih po Sloveniji in na tujem. Glede nato, da je bil njen mož po poklicu diplomat, je s svojo družino poleg Slovenije prebivala tudi v Argentini, na Češkem in v Iranu.

Veselka Šorli Puc je bila poznana tudi kot pisateljica in publicistka: pri tržaški založbi Mladika je izšel njen literarni prvenec *Zgodbe z repom in glavo* (1999), pri Celjski Mohorjevi družbi pa *Ure pasjih dni* (2005). Članke o likovni umetnosti in eseje o zgodovini umetnosti je objavljala v reviji *Tretji dan* in v publikacijah založbe Družina, največ v tedniku *Družina* in v reviji *Cerkev v sedanjem svetu*. Na božični znamki, ki jo je izdala Pošta Slovenije leta 1992, je detajl motiva *Marija z detetom*, ki ga je slikarka ustvarila za barvno okno v cerkvi Device Marije v Polju v Bovcu. Leta 2008 je bila Šorli Pucova habilitirana na oddelku Fotografija ljubljanske Visoke šole za storitve VIST kot predavateljica predmetov Estetika in likovna teorija ter Kompozicija, leta 2009 pa je prevzela predstojništvo oddelka Fotografija.

Zgodnja sedemdeseta leta zaznamujejo slikarska dela Veselke Šorli Puc predvsem slike z diagonalno kompozicijo. Figure segajo od kota do kota, lahko tvorijo tudi diagonalno namišljenega pravokotnika. Včasih velikost figure presega format slike, včasih so brez opore razpete po diagonali, sedeče ali zleknjene v polležečem položaju, lahko lovijo ravnovesje ali pa lebdi ter tako ustvarjajo vtis napetosti. Slikarka je za njih dejala, da je izviral iz odnosa med akcijo in nastajajočim rezultatom. Ta dela so večkrat dajala vtis nedokončanosti ter s tem kazala sam potek na-

Detajl vitraja v kapeli sester notredamk v Ljubljani

Iris, mozaik

Vitraj v kapeli Marijinih sester v Mirju

stajanja. S tem so predstavljala proces, ne pa končnega izdelka. V osemdesetih letih se je slikarka vpela v t. i. »transcendenčno spiralo«. Na mnogih njenih platnih so se pričele pojavljati bolj ali manj zaprte krožne linije, v katerih bi bilo mogoče videti rojstvo, embrij ali celo galaksije. Vsekakor bi se ob tem motivu lahko posvetili razlagi o globoki simboliki.

Na prehodu med njenim slikarskim opusom na platnu ter vitraji, ki so sledili, se je Šorli Pucova posvečala tudi akvarelu. Ta slikarska tehnika je predstavljala njeno simbolično »pot v svetlobo«. Izredno nežne, skorajda lirske motive cvetja lahko stilno povežemo s tradicijo dunajske secesije. Bili so slikarčin pristen odziv na vidno. Večinoma so se pojavljala tihožitja in predvsem pri motivu z irisom, sicer značilnem ikonografskem motivu umetnice, zaznamo prosojne in nežne barve s potezo, ki nekoliko spominjajo na japonske akvarele, hkrati pa izluščimo esenco pojavnega, kjer izrazno na meji abstraktnega počasi preide v sakralnost. Iris, rastlina, ki je slikarki dajala največ navdiha, ni bila le simbol na njeni poti iskanja dobrote, ljubezni in lepote. Bila je hkrati prizadevanje, da te besede vedno znova odkrije v njihovem polnem pomenu ter jih udejanji v svojem življenju. Iris namreč pooseblja človeka samega, človek pa v svoji globini ni zemeljska, temveč nebeška rastlina, čigar korenine segajo v nebo.

Ko se znajdemo pri poslednjem slikarčinem opusu – vitrajih, lahko rečemo, da so v Sloveniji za Stanetom Kregarjem najboljše in najmarkantnejše. Imajo svojsko noto in svojstven slog, saj v njem že na prvi pogled zaznamo roko umetnice Veselke (tako se je na svoja dela tudi podpisovala). In kakšen vtis naredijo njeni vitraji na obiskovalca sakralnih prostorov? Ko nastopi izbrani trenutek, posije svetloba na barvna okna in za bežen trenutek počasti prostor, kateremu so namenjena. Nastopi zlata ura. Ko se ta svetloba prelevi v zgodbo, razkrije svoj čutni ter kontrastni značaj: svetloba – senca. V ikonografskih prepletih se skriva popoln akord, sinergija vitic, spiral, cvetja, tudi figuralike ... Večdimenzionalna kreacija se kopa v zlato svetlobi, enkrat zjutraj po sončnem vzhodu, drugič zvečer pred sončnim zahodom. Nemalokrat tudi v deževnih dnevih. Takrat blaži senzoričnost naših občutkov. Za barve, svetlobo in zgodbe Veselkinih vitrajev je potrebno najti čas. In kraje, kjer nam jih je zapustila.

Sama pa je o svojem delu zapisala: »Včasih bolj, včasih manj odločno grem svojo pot. Moja sled se zdaj ustavi v stekleni krivulji, zdaj se raztopi v akvarelu, včasih pretke mašnikovo oblačilo. Tanka sled ženske, ki ji je dano kljubovati na čisto svoj način, zakaj ta, ki se je sklonil k njej, nalomljenega trsa ni zlomil ...« (Tretji dan, junij/julij 1991, p. 21).

Jesen v gozdu

1. Kaj je označeno na sliki?

- 1 M _ _ U _ _
- 2 B O _ _ R
- 3 R _ K _ N
- 4 _ E _
- 5 G _ _ A
- 6 V _ _ E _ _ C _
- 7 _ A _ E _
- 8 S _ V _
- 9 J _ L _ N
- 10 L _ _ I _ _

2. Besede iz besedila razvrsti po skupinah.

kostanj	miš	oranžna	goba	jež	medved	zlata
rumena	srna	rjava	lešnik	jazbec	želod	buča
merjasec	oreh	volk	rdeča	žolna	štoklja	ris
ŽIVAL		JESENSKI PLODOVI			JESENSKA BARVA	

3. Ugani, katera gozdna žival je opisana?

1. Po hrbtu je pokrit z iglicami, po glavi in trebuhu pa ima grobo dlako.	___ medved
2. Je nočni plenilec. Velike oči ima prilagojene za gledanje v temi.	___ žolna
3. Je hitra gozdna žival. Njen samec ima manjše razvejane rogove.	___ srna
4. Je največji predstavnik zveri. Njegovo telo je močno in čokato.	___ jež
5. Je zelo plašna. S svojim močnim kljunom vrta luknje v mehek les.	___ sova

4. Izberi pravilno obliko.

- Jeseni se začnejo dnevi **krajšat – krajšati**.
- Listje začne **spreminjat – spreminjati** barvo.
- V gozd gremo **nabirat – nabirati** gobe.
- Ptice odletijo **prezimit – prezimiti** v tople kraje.
- Kmetje grejo **delat – delati** na polje.
- Na njivi moramo **pobrat – pobrati** pridelke

5. V kvadratu je skritih 8 besed. Najdeš jih tako, da prepoznaš, kaj je na sličicah.

B	S	I	T	E	P	T	I	Č	A
G	R	O	Z	D	J	E	B	A	Č
U	M	E	D	V	E	D	H	C	J
V	E	V	E	R	I	C	A	N	G
O	H	Ž	S	H	F	K	A	K	G
U	R	L	E	Š	L	T	P	C	O
T	O	E	I	J	S	G	F	B	B
D	I	C	H	O	K	G	U	O	A
M	Ž	H	K	A	N	Z	R	T	A
S	A	O	K	L	O	B	A	J	B

6. Ali poznate besede?

Kako se imenuje sajenje drevja z namenom, da spet začne rasti gozd?

- a) gozdnatost
- b) pogozditev
- c) pogozdenje

Kako se imenuje gozd, ki je ohranjen v naravnem stanju?

- a) pragozd
- b) goličava
- c) gozdiček

Kako se imenuje rastlinje, grmovje, ki raste pod drugim grmovjem, drevjem?

- a) rušje
- b) gozdna jasa
- c) podrast

Kako se imenuje višina, do katere sega strnjen gozd?

- a) gozdna meja
- b) gozdovništvo
- c) gozdna višina

7. Kako se nadaljuje pogovor?

Zaradi dreves ni videl ...

- a) gozda.
- b) steze.
- c) živali.

Gozd je kmetova ...

- a) domačija.
- b) hranilnica.
- c) svoboda.

Drevo mora v globino, da lahko ...

- a) daje zavetje.
- b) obrodi sadove.
- c) zraste v nebo.

Rešitve:

1. 1. metulj, 2. bober, 3. rakun, 4. jež, 5. goba, 6. veverica, 7. zajec, 8. sova, 9. jelen, 10. lisica
2. živali: miš, jež, medved, srna, jazbec, ris, merjasec, volk, žolna, štoklja
plodovi: kostanj, goba, lešnik, želod, buča, oreh
barve: oranžna, zlata, rjava, zelena, rumena, rdeča
3. 4. medved, 5. žolna, 3. srna, 1. jež, 2. sova
4. Jeseni se začnejo dnevi krajšati. / Listje začne spreminjati barvo. / V gozd gremo nabirat gobe. / Ptice odletijo prezimit v tople kraje. / Kmetje grejo delat na polje. / Na njivi moramo pobrati pridelke.
5. kostanj, medved, goba, oreh, jež, grozdje, jabolko
6. b), a), c), a)
7. Zaradi dreves ni videl gozda. / Gozd je kmetova hranilnica. / Drevo mora v globino, da lahko zraste v nebo.

Igra za učenje jezika: KAJ BI BIL, ČE BI BIL

Prostovoljec zapusti sobo, ostali pa izberejo eno osebo iz skupine, ki jo mora prostovoljec uganiti. Uganjevalec lahko postavlja vprašanja po modelu. Na primer: Če bi ta oseba bila BARVA, katera barva bi bila? Če bi ta oseba bila INSTRUMENT, kateri instrument bi bila? ...

Kdor je vprašan, odgovori tako, da je odgovor čim bolj značilen za opis iskane osebe.

Ideje za vprašanja: SADJE, ZELENJAVA, DREVO, VREME, ROŽA, ŽIVAL, LASTNOST, KNJIGA, AVTO ...

Premisleki

Publicist dr. Dimitrij Rupel na Portalplusu o arbitraži in osmešenem Cerarju

Slovenija bi najbrž lahko dosegla dobro rešitev zase s povezavo podpore Hrvaški pri pristopu k EU in zahteve po teritorialnem izhodu na odprto morje. Seveda takšnih pogovov in povezav ni dobro razglašati urbi et orbi – cesar se je vlada, v kateri sem sodeloval, zelo strogo držala. Naš minimum pred nastopom Pahorjeve vlade je bil sporazum Drnovšek – Račan, ki so ga v teh dneh nekateri privrženci levice imenovali »neuresničenega«, kar seveda drži, vendar je postal merilo uspešnosti in uresničljivosti, ki bi ga lahko povezali s podporo hrvaškemu vstopu v EU. Pahor je v stockholmskem arbitražnem sporazumu dosegel neuravnovešeno rešitev: nedvoumno in vnaprejšnjo podporo hrvaškemu vstopu za časovno odložen in dvoumen stik slovenskega morja z mednarodnimi vodami. Takrat so Hrvati prvič odpirali šampanjce.

Naslednjič so odpirali šampanjce, ko so slišali znameniti telefonski pogovor Türkovega izbranca Jerneja Sekolca z Erjavčevo izbranko Simono Drenik. Zadeva se je začela potapljati in Hrvati so še enkrat napovedali šah Sloveniji. Haaško odločanje se je zavleklo, predvsem pa so se sodniki ustrašili, da jih bodo obtožili pristranskosti v korist Slovenije, kar je še bolj obremenilo razsodbo.

Karl Erjavec in Cerar sta za Slovenijo slabo razsodbo – iz razumljivih razlogov – razglasila za slovensko zmago, mediji pa so jima v glavnem sledili. Nakar se je začela agonija. Hrvati so povedali, da razsodbe kljub ugodnosti in koristnosti zase ne bodo upoštevali. Očitno so menili, da bi jo lahko z

vso teatralnostjo in mučeništvom sprejeli ob dodatnih koncesijah, npr. v Piranskem zalivu.

Agonija je dosegla posebno tragikomično fazo, ko sta Cerar in Erjavec začela siliti Hrvate, naj za božjo voljo sprejmejo zanje ugodno in za Slovenijo neugodno razsodbo. Hrvati so šahirali naprej, Slovenci pa so jih tožarili na vseh mogočih in nemogočih naslovih – ne vedoč, da se resne države v takšnih primerih izogibajo polaganju vseh jajc v isto košaro.

Čeprav ne poznamo podrobnosti in ne vemo, ali sta se predsednika zares sporazumela o dnevnem redu zagrebškega sestanka, je videti, da je na koncu Plenković v New Yorku Cerarja tako rekoč matiral in osmešil na podoben način, kot ga je nekoč matiral neki hrvaški šaljivec, ki se je predstavil kot hrvaški premier Tihomir Orešković.

Franci Donko na Nova24tv o Jankovičevem spolnem izsiljevanju šibkejših

Na stran Jankovičeve žrtve se ni postavila niti ena organizacija, ki iz dneva v dan pridigajo o nični toleranci proti zlorabam in nasilju nad ženskami. Zaman smo torej čakali, da se bodo razne feministke in zagovornice »ženskih pravic« postavile v bran farmacevтки in zahtevale takojšen Jankovičev odstop z vseh javnih funkcij, kar je v primeru tako hude zlorabe edina mogoča rešitev. Prav tako bi po službeni dolžnosti pričakovali odziv varuhinje človekovih pravic Vlaste Nussdorfer in varuhinje enakih možnosti Anje Kopač Mrak. Prav ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki se bo v zgodovino zapisala zaradi nezakonitega odvzema koroških dečkov, je znana po medijskih kampanjah, v katerih poziva proti diskriminaciji,

spolnemu nadlegovanju in nasilju na delovnem mestu. Anja Kopač Mrak bi zaradi svoje funkcije morala biti prva in vsaki najstnici ali odrasli ženski sporočiti, da je Jankovičevo dejanje umazano, sprevrženo in vredno pravne ter moralne obsodbe.

Predsednik ZZR France Cukjati za Zavezo o razlogih za razdor med Slovenci

Ni čudno, da so tudi slovenski komunisti, kot zvesti učenci Kominterne, začeli revolucijo pod lažno krinko skrbi za osvoboditev domovine. Iz taktičnih razlogov so prenehali s protiversko propagando, se vrivali v katoliške organizacije in celo medse sprejeli krščanske socialiste. Obenem pa v narodu sejali razdor in z vse bolj številnimi umori izsiljevali nastanek protirevolucionarnih enot. Prva značilnost njihove borbene taktike je bila, da so z nekaj streli sprovcirali okupatorja, nato pa od daleč opazovali, kako je okupator požgal celo vas, vaščane pa streljal kot talce ali pa odgnal v koncentracijska taborišča. Pobjjali so v glavnem domače nasprotnike komunizma, včasih pa kar okupatorju posredovali seznam, koga je treba pobiti ali odgnati.

Ko je bilo vojne konec in je bila OF razpuščena, bi morala nastopiti svoboda in obljubljeni slovenski samostojnost. A ni bilo ne svobode in ne samostojnosti. Ko so bili protirevolucionarji pobiti, bi moralo biti konec nasilja, a nasilje je še kar trajalo in trajalo. Ko je bil kapitalizem odpravljen in so bili kapitalisti pobiti ali izgnani, bi morala nastopiti socialistična enakost in napovedana brezrazredna družba, a je nastopila ostro razdeljena dvorazredna družba, ki si jo v še tako morečih sanjah ni bilo mogoče zamisliti.

Novice

STANE GRANDA PREJEL NA-GRADO. Novomeški ordinarij Andrej Glavan je v imenu Slovenske škofovske konference zgodovinarju in publicistu prof. dr. Stanetu Grandi podelil odličje sv. Cirila in Metoda.

Prejemnik odličja sv. Cirila in Metoda, foto: Tatjana Splichal

Povoda za podelitev najvišjega odlikovanja Cerkve na Slovenskem sta dva: 25. obletnica mednarodnega priznanja samostojne države Slovenije, ki ji je nagrajenec popolnoma zavezan, in skorajšnji 70-letni jubilej njegovega rojstva. Poleg tega prejemnika nagrade krasi njegovo trdno krščansko prepričanje, širjenje krščanskih vrednot in kritičen pogled na novejšo zgodovino slovenskega naroda. Kot dolgoletnemu kolumnistu in sodelavcu Naše luči dr. Grandi iskreno čestitamo!

BODO NA GROBOVE ŽRTEV REVOLUCIONARNEGA NASILJA ZOPET POLOŽILI SKALE? Na pokopališču pri cerkvi sv. Jerneja v Begunjah pri Cerknici so oktobra lani pokopali žrtve revolucionarnega nasilja iz Krimske jame in s Mačkovca, letos pa nameravajo urediti še nagrobni kamen oziroma obeležje. Na grobu je trenutno postavljen križ, po načrtih vladne komisije za reševanje vprašanj pri-

kritih grobišč pa naj bi ga zamenjali z masivnim kamnitim blokom, na katerem je sicer tudi križ, a težje opazen. Na načrtovano postavitvev obeležja sta se kritično odzvala France D. Korošec v imenu nekaterih svojcev žrtev in društvo Združeni ob Lipi sprave. Predsednik Janez Juhant pravi, da je neopravičljivo, da se ne sprejme in upošteva stališč svojcev ter da tako ravnanje podpirajo ali celo prakticirajo organi, ki so dolžni spoštovati demokratična načela in človekove pravice, kot je omenjena komisija. Na te besede se je odzvala tudi vladna komisija, ki poudarja, da Zakon o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev daje svojcem pravico, da sami pokopljejo žrtve v svoje družinske grobove in da vladna komisija ne vsiljuje ureditve grobov žrtev revolucionarnega nasilja.

ZAKON O DRUGEM TIRU OBSTAL. Na septembrskem referendumu o drugem tiru je glasovala le dobra petina volilnih upravičencev in večina med njimi (53,3 %) je podprla zakon, ki ga je pripravila vlada. Vlada si je oddahnila, nasprotniki zakona pa ne mislijo odnehati. Njihov predstavnik Vili Kovačič je zakon že vložil v presojo na ustavno sodišče.

NAJNIŽJE ŠTEVILO BREZPOSELNIH PO LETU 2009. Konec septembra je bilo na zavodu za zaposlovanje registriranih 80.990 brezposelnih, kar je 3,4 % manj kot avgusta in 14,9 % manj kot pred letom dni.

PRESEDNIŠKE VOLITVE 2017. Letošnji boj za predsedniški stolček je v polnem zamahu. Volitve predsednika Republike Slovenije bodo potekale v nedeljo, 22. oktobra, za glasove pa se bo potegovalo 9 kandidatov: predsednica NSi Ljudmila Novak (NSi), kamniški župan Marjan Šarec (Lista Marjana Šarca), ministrica za izobraževanje, znanost in šport dr. Maja Makovec Brenčič (SMC), zdajšnji predsednik Borut Pahor (mag. Dejan Židan in skupina volivcev), upokojenka Angelca Likovič (Glas za otroke in družine), koprski župan Boris Popovič (Slovenija za vedno), evropska poslanka Romana Tomc (SDS), samostojna podjetnica Suzana Lara Krause (SLS) in predsednik Zedinjene Slovenije Andrej Šiško (Gibanje Zedinjena Slovenija).

NOV REFERENDUM NA PODROČJU ZDRAVSTVA?

Na obzorju je nov referendum, tokrat je 2.500 podpisov za začetek postopkov za razpis referenduma v Državni zbor vložilo Strokovno združenje zasebnih zdravnikov in zobozdravnikov, kateremu trn v peti je vladna novela zakona o zdravstveni dejavnosti. Ta opredeljuje način podeljevanja koncesij, v združenju pa poudarjajo, da so noveli nasprotovale vse zdravniške organizacije.

DOBITNICA BORŠTNIKOVEGA PRSTANA JE SAŠA PAVČEK. Borštnikov prstan, najbolj prestižna nagrada za igralske dosežke, je letos prejela Saša Pavček, prvakinja SNG Drama Ljubljana, ki je do-

Kaj se dogaja s Slovenci in Slovenijo?

► Stane GRANDA

Vsakokratne predsedniške volitve odpirajo vprašanje, kaj se dogaja s Slovenci. Narod, ki se smatra za katoliškega, ki je toliko pretrpel pod komunizmom, voli prvega človeka države že ves čas iz komunističnih vrst. Podobno je bilo tudi z vladami, ki so praviloma, razen prve Peterletove in prve Janševe, bolj ali manj leve.

Predno preidemo na iskanje krivde pri drugih, se je treba pogledati v ogledalo. Nedvomno je prvi vzrok neuspehov demokratičnih sil njihova neenotnost in nenačelnost. Napetosti med njimi so bile in so tolikšne, da so zaradi osebnih zamer prej pripravljene sodelovati s takimi ali drugačnimi komunisti kot pa s svojimi »sorodniki«. Vse bolj nerazumljivo postaja, kako je pred 26 leti uspel referendum za slovensko osamosvojitve. Je bila v ozadju manipulacija UDB-e? Slednje podpira nekoliko divja teorija, da so tudi obračuni z Janšo, Bavčarjem in Cerkvijo v osebi Mariborske nadškofije, ki jih hočejo strpati v zapor, del načrtnega delovanja: kriminalizacija sil, ki so izvedle osamosvojitve. Seveda s tem ne zanikamo, da sta vsaj zadnja dva tudi sama dala možnost za tak obračun.

”

Ljudje se glede spreminjanja lastnih razmer čutijo nemočne, demokraciji ne zaupajo. Slovenska »pomlad« ni sposobna skrbeti za svoje »otroke«. Vzgoje za demokracijo ni. Tranzicija gospodarstva napreduje, v glavah je zastala, predno se je dobro začela.

V nedavnem intervjuju v osrednjem slovenskem časopisu z dosedanjim in verjetno prihodnjim predsednikom države Borutom Pahorjem smo lahko prebrali mnenje novinarja, da so temelji slovenske osamosvojitve v Krfski deklaraciji, OF, partizanih, Avnoj-u, osemdesetih letih oziroma časih, ko je Slovenijo še v Jugoslaviji vodil Kučan. Pa tudi vse to ne bi

nič pomenilo, če ne bi Edvard Kardelj, duhovni in politični oče pomora Slovencev med drugo svetovno vojno in po njej, z ustavo 1974. leta »položil pravne poti za nastanek države« Slovenije. Torej nikjer ideje Združene Slovenije iz 1848, boja za individualnost slovenskega jezika, Cerkve, da o Ehrlichu ne govorimo. Slovenija naj bi bila dar Jugoslavije in komunizma! Obstajajo tudi vplivni »intelektualci«, ki ne morejo mimo osvobajajoče sile punka, zabavne glasbe. Ne moremo zanikati, da punkerji niso prispevali k rušenju moči in ugleda oblastnih partijskih avtoritet na vseh področjih, saj so se te ob ironiji na njihov račun čutile nemočne, ker so bili med njimi njihovi otroci in vnuki. Toda pretiravati vseeno ne gre. Še zlasti, ker so bili punkerji omejeni predvsem na Ljubljano in del mlajše populacije, od katere mnogi niti niso imeli volilne pravice. So pa prispevali k oblikovanju javnega mnenja. Po aktualnem večinskem političnem mnenju, ki ga kreira manj kot 5 % prebivalcev, imajo zasluge za slovensko osamosvojitve Milan Kučan, njegovi idejni in politični predniki ter sopotniki na zabavnoglasbenem in revijalnem področju.

Osamosvojena Slovenija naj bi bila danes v srcu in duši samo okoli 10 % ljudi. 5 % je zaposlenih z bojem za golo preživetje. 80 % Slovencev naj bi bilo politično popolnoma pasivnih. Njihova glavna skrb je graditev osebnega standarda, teden dopusta na morju, dvodnevno smučanje v Kranjski Gori, smučarske zmage Tine Maze oziroma Ilke Štuhec, zlata kolajna košarkarjev – in so najsrečnejši na svetu. Če obsodijo in zaprejo še kakšnega tajkuna, poslovneža, ki je na kriminalen način privatiziral nekdanje državno premoženje, je sreča Slovencev popolna. Kot enega odgovorov, zakaj je tako, lahko navedemo mnenje levičarskega filozofa in zagovornika punka I. Vidmarja, da je za nekdanji komunistični režim značilno »titoistično potrošništvo, avtoritarnost«, ko so morali biti ljudje tihi in živeti svoje življenje, lahko so si prizadevali za dvig osebnega standarda, politika pa je bila, kljub »ljudski oblasti« in »samoupravljanju«, dejansko privilegij oblastnikov.

Ljudje se glede spreminjanja lastnih razmer čutijo nemočne, demokraciji ne zaupajo. Slovenska »pomlad« ni sposobna skrbeti za svoje »otroke«. Vzgoje za demokracijo ni. Tranzicija gospodarstva napreduje, v glavah je zastala, predno se je dobro začela.

slej odigrala več kot 120 vlog v gledališču, filmih in na televiziji, poznamo pa jo tudi kot pesnico, esejistko in dramatičarko.

STIČNA MLADIH 2017. Letos so se mladi že 36. leto zapored tradicionalno zbrali na festivalu Stična mladih ob cistercijanskem samostanu v Stični. Kljub dežju so znova dokazali, da je ta dogodek sinonim za veselje, izkušnjo skupnosti, praznovanje vere in krepitev prostovoljstva. Geslo letošnjega srečanja je bil Marijin vzklik: »Velike reči mi je storil Mogočni!« Sveto mašo je ob somaševanju drugih škofov in duhovnikov vodil murskosoboški škof Peter Štumf.

BAVČAR ZAČEL PRESTAJATI ZAPORNO KAZEN. Septembra je Igor Bavčar začel prestajati 5-letno zaporno kazen na Dobu. V zapor bi moral že konec julija, a je tik pred sodnimi počitnicami vložil prošnjo za odlog začetka prestajanja kazni in hkrati zahteval izločitev dveh sodnikov pri odločanju. Okrožno sodišče je septembra lani Bavčarja in brata Sušinski znova obsodilo zaradi pranja denarja pri preprodaji delnic Istrabenza, Bavčar pa je bil oproščen obtožb napeljevanja k zlorabi položaja. Ob tem dogajanju politični analitiki opažajo, da se procesi proti osamosvojitvenim politikom praviloma zaključijo, medtem ko pri velikih kriminalnih dejanjih druge strani zaključenih postopkov praktično ni.

ŠPORT

KOŠARKA. V Sloveniji še vedno odmeva zgodovinski rezultat moške košarkarske reprezentance, ki je postala evropski prvak. Slovenski kapetan Goran Dragić je na finalni tekmi proti reprezentanci Srbije dosegel 35 točk, izbran pa je bil tudi za najkoristnejšega igralca prvenstva. V najboljšo peterko prvenstva se je uvrstil še 18-letni slovenski košarkar Luka Dončić. Na Kongresnem trgu v Ljubljani so našim košarkarjem pripravili sprejem, kljub dežju jih je pozdravilo 20.000 navijačev. Za košarkarsko zlato jim je čestital tudi predsednik države Borut Pahor, ki se je odločil, da bo slovenski košarkarski reprezentanci podelil državno odlikovanje zlati red za zasluge za izjemen športni dosežek, uveljavljanje Slovenije na svetovnem športnem prizorišču, krepitev nacionalnega ponosa in za navdih ljudem.

Sprejem zlatih košarkarjev na Kongresnem trgu, foto: siol.net

PLEZANJE. Na peti tekmi svetovnega pokala v Edinburghu na Škotskem je že četrtri letos slavila slovenska plezalka Janja Garnbret in se s tem dosežkom še bolj utrdila na 1. mestu skupnega seštevka. Uspešno je nastopil tudi Domen Škofic, ki je zasedel 4. mesto.

KOLESARSTVO. Na svetovnem prvenstvu v norveškem Bergnu je kolesar Primož Roglič osvojil srebro in naslov podprvaka v vožnji na čas. Roglič je tako postal prvi Slovenec z odličjem na svetovnem prvenstvu v kronometru.

Primož Roglič, svetovni podprvak v kronometru, foto: delo.si

BALINANJE. Slovenija je na svetovnem prvenstvu v balinanju v Maroku zasluženo prejela kar tri zlata odličja. Potem ko je bil v natančnem zbijanju najboljši med vsemi konkurenti Davor Janžič, sta uspeh dopolnila še Davor Janžič in Jure Kozjek v dvojicah in Anže Petrič v hitrostnem zbijanju.

KAJAK IN KANU. Slovenski kanuist Benjamin Savšek je v francoskem Pauju postal svetovni prvak v slalomu na divjih vodah. Kajakaška ekipa v sestavi Peter Kauzer, Martin Srabotnik in Žan Jakše je prav tako na svetovnem prvenstvu v Franciji na ekipni tekmi osvojila bronasto odličje. Na posamični tekmi v slalomu na divjih vodah si je slovenski kajakaš Peter Kauzer priveslal še eno bronasto kolajno.

NAMIZNI TENIS. Slovenska moška namiznoteniška reprezentanca v postavi Bojan Tokić, Darko Jorgić in Deni Kožul je na evropskem prvenstvu osvojila bronasto medaljo.

Srečanje slovenskih družin v severovzhodni Franciji – vzgojno-družinski seminar v mlinu Thicourt

Sopotni, ki vodijo v nove kraje. Pod okriljem Slovenskega pastoralnega centra v Bruslju, ki ga vodi naš požrtvovalni župnik Zvone Štrubelj, so se drugi septembrski konec tedna (od 8. do 10. septembra) spet srečale slovenske družine iz Beneluksa in Pariza. Poleg porekla in izseljenstva nas čez leto povezujejo slovenske maše v Belgiji, na Nizozemskem, v Luksemburgu in Parizu, dvakrat letno pa se srečamo vsi skupaj. Tokrat že petič za konec tedna v idiličnem mlinu Thicourt na severovzhodu Francije, pri slovenskem duhovniku Jožetu Kaminu.

Med udeleženci ni bilo samo Slovencev, naše družine sestavljajo tudi zakonci iz tujine, zaradi tega je naša skupnost toliko bolj pisana. Podobno kot vrstnike v domovini, ki se družijo v številnih zakonskih občestvih, nas povezuje potreba po povezovanju in izmenjavi izkušenj. Kako velika je ta potreba na tem koncu Evrope, priča dejstvo, da se nas je kljub slabi vremenski napovedi spet zbralo več kot lani: okoli devetdeset, od tega več kot polovica otrok.

Medtem ko so pridne gospodinje skrbele za slovenske dobrote, sodelavci iz Bruslja in Ljubljane pa za varstvo in za otroške aktivnosti, smo se lahko starši posvetili zakonskemu programu. Tokrat je Zvone k sodelovanju povabil Marka in Moniko Zupanc iz Ljubljane. V Sloveniji vo-

dita več zakonskih skupin, tokratno vodenje pa je bilo zaradi različnosti udeležencev tudi zanju nekaj posebnega. Doživeto sta predstavila svojo življenjsko pot in spoznanja, ki si jih nabirata ob štirih otrocih. Zbrane sta povabila k odprtosti za čudeže, po katerih se razodeva božje spremstvo družin, ki jih vidimo le, če smo res odprti zanje. Za premagovanje tako prepoznavnih družinskih izzivov smo dobili tudi nekaj čisto konkretnih nasvetov in metod. Tako so zakonci najprej vsak zase snovali »idealne hiše«, potem pa v parih primerjali svoje prioritete.

Otroci so bili ves dan polno zaposleni. Vzgojiteljica Martina je z najmlajšimi izdelovala risbice in rotuljice, s katerimi so se kasneje oglasili pri molitvenem sklepu srečanja. Večji bratje in sestrice so nastopili s pesmimi, ki so se jih naučili med glasbeno delavnico pri violinistki Tini Čeh, in z instrumenti, ki so jih izdelali pod vodstvom mojstra Vlada Nunčiča. Skupaj smo prepevali pesem »So poti, ki vodijo v nove kraje«, ki jo je Zvone prinesel iz Soče. Vanjo sta se posebej poglobila Peter in Petra in nam pri maši razložila svoj pogled na besedilo.

Že na srečanju smo uresničevali nasvet zakoncev Zupanc, naj bomo bolj pozorni na vsakodnevne čudeže. Kar sploh ni bilo tako težko, v tujini se med Slovenci takoj čudežno najde nekaj znancev in hitro odkrijemo, kako podobne so naše usode in katere prijatelje delimo. S pomočjo skrivnostne skrinjice, iz katere je Zvone pri-

Gostitelj Jože v mlinu Thicourt pozdravlja udeležence družinskega seminarja.

čaral listke z našimi imeni, se je čudež naše povezanosti samo še poglobil. Vsak je namreč dobil ime nekoga, da ga preseneti s kakšno pozornostjo, kar je sprožilo veliko prisrčnih odzivov in prijetnih presenečenj.

Po bogatem sobotnem programu se je večina družin v nedeljo dopoldne zbrala pri maši v bližnjem Merlebachu. Tu so jih v z mozaiki bogato okrašeni slovenski kapeli poleg gospoda Kamina gostoljubno sprejeli rojaki, člani Društva prijateljev Slovenske katoliške misije Merlebach. Večinoma že starejši potomci slovenskih rudarjev so bili navdušeni nad mlado in živo družbo, ki je popestrila njihovo nedeljsko srečanje. Pri skupnem kosilu so se tako srečale različne generacije Slovencev, s takimi srečanji si med seboj pomagajo ohranjati stik z daljno domovino in vero, ki jih spremlja tudi v tujini.

Kaj smo tokrat s seboj odnesli domov? Poleg lepih vtisov in slik so bile torbe polne otroških izdelkov,

starši pa smo si zadali nalogo bolj pozorno slediti čudežem, ki nas obdajajo. O tem nedvomno več spet na našem prihodnjem družinskem seminarju, čez pol leta v Bruslju.

Metka Dijkstra Murko

Družinska maša in praznovanje župnikovega rojstnega dne – nedelja, 24. september 2017

V francoščini se je udomačila beseda *rentrée*, kar bi lahko poslovenili s povratkom, ponovnim začetkom. Pravi »rentrée pastorale«, začetek novega šolskega in pastoralnega leta, je bila dobro obiskana družinska maša, ki ji je sledil piknik na vrtu Slovenskega pastoralnega centra. Blagoslovilo nas je tudi krasno sončno vreme. Prijateljevanje smo nadaljevali vse do večernih ur. Bil je zares lep dan, ki nam ga je dal Gospod. Hvala vsem, ki so bili dragoceni gostje Slovenskega pastoralnega centra v Bruslju.

Pesem Poti nas je kot rdeča nit spremljala na družinskem seminarju.

Vem, da danes bo srečen dan – pesem pred torto

Torta za župnikov rojstni dan

Pesem je pot, ki vodi v srca ljudi.

Dijaki jezuitskega kolegija Magis – tudi ob pašti in rižu se da lepo preživeti.

Obisk dijakov jezuitskega kolegija Magis iz Maribora

Od torka, 26., do sobote, 29. septembra, so bili v SPC v Bruslju dijakinje in dijaki jezuitskega kolegija iz Maribora. Spremljala jih je naša draga Vida Forčič, ki sedaj deluje v Ljubljani. Z njimi je bil tudi voditelj, pater Marjan Kokalj. Obiskovali so inštitucije EU, pri tem jim je kot vodič pomagal Andrej Černigoj. Dobro so se počutili v naši hiši, preizkušali so se v kuharskih sposobnostih, fantje so pobožno spali kar v naši kapeli, kadar so le mogli, so izkoristili naš cvetlični vrt. Bruslja še dolgo ne bodo pozabili, so zatrjevali ob odhodu. Vso srečo fantom in dekletom!

dr. Zvone Štrubelj

FRANCIJA

PARIZ

Srečanje slovenske pariške skupnosti za praznik povišanja svetega križa

V nedeljo, 17. septembra, smo se po poletnih počitnicah prvič zbrali v Chatillonu, v Parizu. Ob 11. uri smo imeli nedeljsko evharistično slavlje. Kapela je posvečena povišanju sv. križa. Pri liturgiji

Po nedeljski maši je čas za okrepčilo in za igre.

smo spoznavali pomen tega praznika. Z nami sta bila dva diakona, stalni diakon Ciril Valant in pred kratkim posvečeni diakon Marko Pavlič, ki je bil prav v tistih dneh po opravih v Parizu. Pri homiliji smo spregovorili vsi trije, in sicer o pomenu odpuščenja, ki nam ga Jezus priporoča. Diakon Marko, ki je bil v naši pariški skupnosti več let v času svojega študija, je sedaj prevzel vlogo vzgojitelja v jezuitskem kolegiju sv. Jožefa v Ljubljani. Želimo mu veliko uspeha in lepo pripravo na duhovniško posvečenje in na novo mašo, ki jo bo obhajal julija drugo leto. Marko je tudi v dvorani prijetno spregovoril, pozdravil navzoče in župniku Zvonetu čestital za bližnji rojstni dan.

dr. Zvone Štrubelj

Spomin Jezusove zadnje večerje v hišni kapeli v Chatillonu

Diakon Marko Pavlič je v imenu skupnosti župniku Zvonetu čestital za rojstni dan.

Utrinek s septembrske nedeljske evharistije v Parizu

FREYMING-MERLEBACH

STIRING-WENDEL

Pokojna gospa Veronika Koren

Vest, da je za vedno zaspala naša najstarejša članica Društva prijateljev Slovenske katoliške misije Freyming-Merlebach, gospa Veronika Koren, nas je presenetila in globoko razžalostila. Bog jo je poklical v svoj objem v starosti 91 let 31. julija 2017.

Pokojna Veronika Koren, rojena Rehar, je zagledala luč življenja 18. februarja 1926 v lepi sončni Vipavski dolini. Trgu, kakor smo ga vsi predčasno imenovali. Vipava, njen rojstni kraj, kjer so ji spomini božali mladostna srečna leta. Z velikim ponosom je pripovedovala o svojem življenju, se vračala v domači kraj in na dru-

žinsko harmonijo, ki je vladala pri Reharjevih. Gospa Veronika izhaja iz številne družine. Očetu Francu Reharju in materi Viktoriji, roj. Ferjančič, je Bog položil v domačo zibelko dve hčerki in pet sinov.

Pri 26 letih je njena pot dobila novo smer življenja. Spoznala je človeka, ki ji je ponudil roko v zakonsko življenje. S spoznanjem bodočega moža, gospoda Korena, so se ji odprla tudi vrata tujine. Franc Koren je bil po rodu Slovenec, roj. v vasi Budanje. Bil je vdovec. Prva žena mu je zapustila že štiri odrasle otroke. Življenjska pot in usoda ga je pripeljala k zaključku in predvsem spodbuda otrok iz prvega zakona, da si poišče družico in spremljevalko v življenju. Pota so velikokrat skrivnostna. Spoznal je Veroniko, ki ga je bila pripravljena sprejeti in deliti z njim svoje življenje.

Bog ju je združil v eno v farni cerkvi sv. Štefana v Vipavi leta 1953. Poročni blagoslov sta prejela od gospoda dekana Ignaca Breitenbergerja. Ker je takratni režim delal težave za izstop iz države, je Veroniki uspelo šele leto pozneje, leta 1954, slediti možu Francu Korenu v Francijo v

Stiring-Wendel, kjer je preživela vso nadaljnjo pot življenja.

Leta 1955 je Veronika postala srečna mama. Rodil se jima je sin Danjel, ki je izpopolnil družinsko srečo. Živeli so v družinski toplini v lastnem domu, ki ga je zgradil sam mož Franc. Bil je poklicni zidar. Toda družinska sreča se je spremenila v veliko žalost, smrt je očeta Franca iztrgala iz družine še v dobi mladostnega sina. Sin Danjel je postal po očetovi smrti odrasel in je sprejel odgovornost za svojo mamo Veroniko.

Mama Veronika ni bila osamljena. Deležna je bila izredne pozornosti in ljubezni sina, imela pa je tudi v bližini, in to prav v mestu Stiring-Wendelnu, še sestro Štefko, ki ji je bila v veliko veselje, in brata Ivana. Lahko rečemo, da je trem članom iz družine Rehar iz Vipave postalo mesto Stiring-Wendel druga domovina.

Vero, kakor smo jo klicali v prijateljskih pogovorih, je napolnjevala ljubezen, materina dobrot, spoštovanje in prijaznost do slehernega. O njej bi lahko napisali knjigo s številnimi listi, ki bi vsebovala bogato življenje mame Vere, stare mame in

prastare mame. Bila je žena plemenitega značaja, žena, ki je nosila v srcu globoko vero, katero je posredovala sinu Danjelu. Tudi svojim petim vnukom, Sebastjanu, Anne-Marie, Maryléne, Fhillipu in Joséphine, je bila vzor plemenite stare mame. Negovala je tople odnose v družini med sorodniki in prijatelji. Povezoval jih je njen duh krščanske ljubezni. In to je bila njena dediščina, ki jo je gospa Veronika znala deliti. In sam Bog ve o drobtinah dobrotnega srca, njenega življenja.

Vnuki so ji pri pogrebnem obredu izrazili vso hvaležnost, katero so ji tudi izkazovali celo življenje. Ob krsti so se v solzah zahvaljevali za vso ljubezen, vse modre nasvete, ki so jih sprejemali od stare mame. Kakor je rekla pri slovesu Anne-Marie: vedno nas je svarila pred nevarnostjo, nikoli nas ni karala, le svetovala in njeni modri nasveti so nas objemali kot balzam.

Bila je tudi naša dolgoletna zvesta članica društva. Dokler so ji moči dopuščale, tudi redna obiskovalka svete evharistije v kapeli sv. Jožefa v Merlebachu. Z rednim obiskom ob celodnevih srečanjih je potrdila, da

Pokojna Veronika Koren iz Stiring-Wendla

Pred starim mlinom je na začetku družinskega seminarja čas za predstavitev.

Do zadnjega kotička napolnjena kapela pri nedeljski maši v Merlebachu

je žena s srcem globokih slovenskih korenin.

Kakor je tudi gospod župnik Jože Kamin pri pogrebni maši v toplih besedah objel življenje pokojne in orisal zgled slovenske globoko krščanske žene in matere. In kot je omenil, dala nam je zgled dobrote, ponižnosti in zgled medsebojnega razumevanja in spoštovanja.

THICOURT

Po velikem šmarnu v mlinu Thicourt je sledil sredi septembra družinski seminar. Letos so se že četrtič zaporedoma srečale mlade družine iz Luksemburga, Bruslja, Haaga in Pariza. Kar sedemdeset jih je bilo od 8. do 10. septembra, ko so zaključili svoje bivanje in izobraževanje, katerega bo orisal v svojem poročilu

lu gospod župnik Zvone Štrubelj iz Bruslja. V nedeljo so se v sklopu celodnevne srečanja pridružili naši slovenski skupnosti v Merlebachu.

Pri sveti maši so podrobneje predstavili preživete dni v mlinu, delavnice za mlajše in vsebino seminarja za starše. Kapela je bila do zadnjega kotička zasedena in ravno tako pri kosilu dvorana in zimski vrt.

Razšli smo se v lepem vzdušju, da smo se lahko tudi tokrat medsebojno obogatili. Prijatelji slovenske misije se veselimo teh bogatih dogodkov duhovnosti in slovenske besede.

Konec septembra smo poromali tudi v Einsiedeln in imeli enodnevni izlet, ogled Daba in okolice.

O teh dogodkih bomo naknadno poročali. *Jožica Curk*

Duhovnika, ki sta se po uspešnem družinskem seminarju Bogu zahvalila za vse dobrote in sadove srečanja.

Otroci so našli velike risalne liste na granitnih ploščah.

Kosilo na celodnevem srečanju 10. septembra v Merlebachu

NEMČIJA

AUGSBURG Obisk dijakov Škofijske gimnazije iz Ljubljane

Škofijska gimnazija v Šentvidu v Ljubljani se trudi dati svojim dijakom kar se da dobro

izobrazbo. Znanje jezikov je eno od področij, ki mu posvečajo veliko pozornosti. V šolskem programu je predvideno, da profesorji na začetku šolskega leta dijake tretjega letnika peljejo v tiste države, kjer ljudje govorijo jezik, ki so si ga mladi izbrali

v okviru šolskega programa in se želijo v njem izpopolniti. Slovenska župnija v Augsburgu že leta dolgo z veseljem sprejme na obisk skupino pod vodstvom prof. Prašnikarja s sopspremljevalci, jim pripravi malico in ogled mesta. Tako je bilo tudi letos. Goste je sprejel in pozdravil domači župnik, pridne župnijske sodelavke pa so pripravile dobrodošlo okrepčilo. Po ogledu mesta je avtobus z mladimi odpeljal do naslednje postaje, ki je bila načrtovana v njihovem programu potovanja.

južni del, v bližino Augsburga. Tu si je ustvaril svoj družinski raj, kjer še vedno živi in se rad spominja vsega, kar ga je v življenju osrečevalo. Pred dvema letoma mu je umrla žena. V srcu jo nosi neizbrisno zapisano. Ob svoji 80. okrogli obletnici

Pogostitev dijakov iz Slovenije

80. rojstni dan Zlatka Novaka

Južno od Augsburga v kraju Bobingen domuje slovenski rojak Zlatko Novak. Iz rojstnega Maribora ga je pot zanesla v Nemčijo že v sredini prejšnjega stoletja. Najprej je delal kot rudar v rudniku v severnem delu Nemčije, nato pa se je preselil v

Slavljenec Zlatko z domačim župnikom

je zbral okrog sebe poleg najožjih sorodnikov tudi lepo število prijateljev in znancev ter se z njimi povese-lil. Otroci in vnuki so mu dali čutiti, da ga imajo zelo radi in so mu za mnogo stvari hvaležni. Tudi s strani znancev je doživel številne geste pozornosti in spoštovanja. V imenu Slovenske župnije mu je domači župnik izročil bon za naročnino revije Naša luč za leto 2018 ter sladek med slovenskih čebel. Na slavnostnem praznovanju je za lepo vzdušje skr-

bel slovenski harmonikar in čarodej iz Wangna, Jože Erjavec. Tudi eden od vnukov je prispeval z igranjem na klavir svoj delež k pestrosti praznovanja. Zlatko je tesno povezan s Slovensko župnijo in društvom Drava. Globoko v srcu nosi vsebino, ki jo izraža Ipavčeva pesem: »Slovenec sem, Slovenec sem, tako je mati djala« ...

Naj Zlatku na tem mestu velja: »Bog te ohrani v zdravju med nami še mnogo let!«
R. K.

Zlatko pri mizi s svojimi najožjimi sorodniki

BERLIN

ASEL/HANNOVER

Prvo soboto v avgustu sta se poročila Aleš Kolar in Danijela Rus v njeni župniji Križevci. Aleš je vseskozi zvest naši misiji, v kateri je odrastel, potem po študiju odšel v Stuttgart in od tam blizu doma v Graz. Rad se je vračal k prijateljem v Berlin. Želimo mu vse lepo z njegovo ženo Danijelo na novi življenjski poti. Vedno bomo veseli njunega obiska v naši misiji.

Z nami so svoje jubileje praznovali Marko Cilenšek, ki zelo veliko pomaga pri delu misije, Vlado in Stefi Hozjan ter Marija Fras.

V Aslu smo imeli kot vedno sveto mašo in srečanje, tokrat je bil zraven naš znani snemalec in režiser filmov Alojz Ozmec. Drugi dan smo imeli vinsko trgatavo pri družini Wichmann. Jožica je predsednica naše aselske skupnosti. Udo in Jožica Wichmann sta povabila na trgatavo vso našo skupnost in sosede. Tokrat jih je nekaj manjkalo, ker so bili v Sloveniji na trgatvi. Bilo je zelo lepo, na koncu nas je z dežjem blagoslovil dobri Bog in smo se hvaležni poslovili.

Poroka Danijele in Aleša

Štefi in Marija

Marko Cilenšek prejema čestitko.

Zbrani po sv. maši v Aslu

Babica Jožica, vnukinja Lara in mamica Petra

HAMBURG

Po deževnem in pustem hamburškem poletju smo se na drugo nedeljo z veseljem zbrali pri slovenski sv. maši. G. Dori je imel to pot zelo naporno vožnjo, kajti delo na cestah in zastoji so ga kar šest ur zadržali v avtu. Seveda smo z razumevanjem pričakali njegov prihod. Po končani maši smo se zbrali v naših prostorih, veliko smo si imeli povedati, saj smo se polni vtisov iz Slovenije vračali nazaj v Hamburg. Seveda smo proslavili tudi naše slavljenke in ker je sv. maša v avgustu izpadla, se jih je nabralo kar veliko. Kot sem že omenila, je župnija sv. Bonifacija dobila novega župnika – gospoda Mecklenfelda. To pot mu je uspelo, da nas je obiskal in se predstavil naši skupnosti. Z g. Dorijem sta si bila takoj simpatična, nam vsem je naredil lep nagovor in poudaril, kako zelo smo dobrodošli. Istočasno pa se je dota-

knil sprememb na področju cerkve in njenega delovanja. Klasične župnije kot doslej ne bodo več obstajale, ampak se bodo združile v tako imenovane »pastoralne prostore«, v katerih bodo združene tri dosedanje župnije. Tudi mi smo v tem procesu poklicani k sodelovanju. Poudaril je,

kako pomembno je pri tem delo laikov in častnih delavcev. Priključil se nam je pri večerji in ob slovesu vsem skupaj zaželel dobro medsebojno razumevanje.

V ponedeljek smo naš zajtrk kar malo podaljšali, ker smo se pozneje napotili na tradicionalni »Okto-

berfest«. Na ploščadi veletrgovine Karstadt nas je pozdravila slovenska pesem. Človeku zaigra srce ob takem sprejemu. To leto se je našim slovenskim muzikantom (Boštjanu in Jožetu) priključil še en Slovenec iz Dravograda. Kot je že večkrat zapisano, smo Slovenci veseli in do-

Lojze Šeme pred svojim Triglavom pred domačo hišo

Družina Ivana in Marije Kosec

Anica, Ema in Vera na Oktoberfestu v Hamburgu

moljubni ljudje, ponosni na našo kulturno dediščino, h kateri spada tudi narodna glasba. Zabavali smo se prav do konca. Veliko veselje sta nam s svojim obiskom naredila slovenska gastronoma Marija in Ivan Kosec iz Luneburga in skupaj smo tudi zapeli in zaplesali. Predno smo se poslovili, smo se, seveda zvesti naši tradiciji, ustavili pri krakovskih klobasah, na znameniti cesti »Mönkebergstrasse«, ki je središče naku- povalnega centra.

Vera Šeme

Člani Slovenskega cveta pojejo litanije v Kevelaerju.

ESSEN

Romanje v Kevelaer

Le še eno leto manj od častitljivih 60 manjka. Koliko lepih romanj se je v tem času zvrstilo! In še vedno rojaki radi prihajajo v Kevelaer (Kevelar). Vedno smo veseli, kadar imamo na prvo nedeljo v oktobru tudi lepo vreme. In tako je bilo letos. Dan prej so bile močne padavine, 1. oktobra zgodaj zjutraj pa je svetla zvezda na nebu označevala, da so se gosti oblaki razpodili. In tako je ostalo do našega zbiranja v Kevelaerju in ves dan. Prvi romarji so prihajali že ob 12. uri. Celo k sveti spovedi so šli nekateri. Pri nas se to zelo redko dogaja.

Sveta maša je bila ob 13. uri. Pred mašo je organistka Danica zaigrala *Kraljica venca rožnega*, nato pa še *Je angel Gospodov*. Lepo je odmevalo v cerkvi, ki ji rečejo »spovedna kapela«. V njej je namreč več spovednic. Ni mi znano, ali jih kdaj še uporabljajo. Je pa zunaj ob hodniku v eni od štirih spovednic vedno vsaj en duhovnik na voljo za spoved.

Pri slovenski maši se je slišalo navdušeno ljudsko petje, zelo dovršeno je lepoto bogoslužja povzdignil zbor Slovenski cvet pod vodstvom Iztoka Kešpreta, ki smo mu navzoč z vese-

ljem prisluhnili. Tale čudoviti zbor letos obhaja 40 let obstoja. (O tem prihodnjič.)

Letos sem se odločil, da sem namesto svoje pridige uporabil misli papeža Frančiška na eni nedavnih avdienc: »Živi, ljubi, sanjaj, veruj. In z božjo milostjo nikoli ne obupaj.«

Po maši je pet mož iz zbora Slovenski cvet zapelo lavretanske litanije Matere božje. Po blagoslovu z Najsvetejšim smo v procesiji odšli še k milostni kapeli, kjer smo zapeli še dve Marijini pesmi.

Nekateri romarji so ob izhodu iz cerkve v kuverti oddali dar za slovenske misijonarje. Zbrali smo 275 €. Letos je bilo v cerkvi 80 romarjev. V letu 2018 pričakujemo več ljudi, saj bo med nami ob 60. jubileju naših romanj gospod škof dr. Peter Štumpf, odgovoren za pastoralno delo med Slovenci po svetu.

Ob lepem vremenu smo se nekateri zbrali še ob parkirišču, kot je naša navada. Lepo se zahvaljujemo družinama Špilar in Kopše, ki sta poskrbeli za postrežbo.

Tistim, ki niste imeli posebnih ovir za udeležbo na romanju, smem reči, da vam je lahko zelo žal, ker niste bili z nami. Smo pa molili tudi za vas, zlasti pa za tiste, ki bi radi prišli, pa zaradi bolezni ali starosti niste mogli.

Med mašo v Kevelaerju 2017

Pred milostno kapelo v Kevelaerju 2017

Predstavlja se nam Davorin Starec

»Rojen sem bil v Trstu 31. julija 1977. V osnovni šoli nisem bil zelo uspešen, zato me je oče zaposlil v domači pekarni. Že ko sem bil v šoli, sem odkril ljubezen do glasbe. Moja sestra je takrat pela v zboru in sem jo prosil, naj vpraša organista, če bi me učil igrati na orgle. In res sem pričel učenje s starim organistom. 11 let star sem bil, ko sem pričel. Po treh letih učenja z organistom sem pričel obiskovati Glasbeno matico v Trstu in se učil igrati na klavir. Zaradi napore službe v pekarni nisem uspel končati šole za klavir. Z 19 letom sem šel k vojakom in tam tudi služil kot pek. Leta 2003 je moj oče zbolel in umrl. Isto leto sem prevzel vodstvo domače pekarnice vse do februarja 2011.

Leta 2002 sem pričel v Sloveniji šolo za orgle, ki sem jo obiskoval cela štiri leta in jo z odliko končal. Po zaprtju pekarnice sem se preselil v deželo Piemont, kjer sem dve leti živel in delal v tovarni kot slaščičar. Na žalost se je tovarna v letu 2012 zaprla. Celo leto in pol nisem imel stalne zaposlitve. Malo tu in tam sem si pomagal. Ker sem bil takega življenja navajen in tudi pri mami doma nisem želel ostati, sem prosil domačega župnika v župniji Prosek,

gospoda Špeha, če bi poskusil najti povezavo s slovenskimi duhovniki v Nemčiji, in to je tudi naredil. Povsod je pisal, ampak samo dva sta se odzvala klicu pomoči. Gospod iz Stuttgarta se je prvi oglašil, vendar mi na žalost ni uspelo iti v Stuttgart. Tik pred božičnimi prazniki pa se je oglašil gospod župnik Rajk in res smo uspeli urediti, da sem lahko v januarju 2014 odpotoval. 8. januarja 2014 sem prišel v Essen, kjer še zdaj živim. Pričetek ni bil enostaven, ampak hvala Bogu sem od prvega dne dobil državno pomoč, tako da sem lahko opravil jezikovne tečaje in obvezno šolanje, ki mi je manjkalo. Zraven šolanja sem delal kot raznašalec časopisov cela tri leta in igral na orgle pri slovenskih mašah v Altenessnu. Včasih igram tudi pri nemški maši, kadar je kateri od njihovih organistov odsoten. Kadar le morem, grem rad igrati in pet tudi k slovenskim mašam v drugih krajih. V začetku sem pel tudi pri treh nemških zborih, kjer sem lahko izpopolnjeval tudi znanje nemščine. Trenutno delam šolo za medicinskega brata in sem končno dobil poklic, ki mi ugaja. Lepa hvala gospodu župniku Alojziju Rajku za pomoč na moji dosedanji poti v Nemčiji. Hvala tudi vsem, ki ste mi v začetku poma-

gali z različnimi predmeti in potrebnimi, da sem mogel opremiti svojo kuhinjo in stanovanje.«

Osebni predstavitvi dodajam nekaj vrstic še župnik Lojze.

Da je Davorin prišel ravno v Essen, je resnično po načrtu božje previdnosti. To se je zgodilo ravno v ča-

su, ko je naš dosedanji dolgoletni organist g. Geza Geber zaradi svojih visokih let že težko redno prihajal k slovenskim mašam, kjer je igral 45 let. On je po narodnosti Madžar iz Banata. Zdaj ima že 86 let. Kadar ne more Davorin orglati pri slovenski maši, še vedno rad priskoči g. Geza.

Da smo zelo veseli, ker se je pri nas »udomačil« Davorin, je tudi naše zadovoljstvo, ker on ne le odlično obvlada orgle, ampak tudi zelo lepo poje. Naša skupnost je vedno manjša, vse manj je ljudi, ki zmorejo ljudsko petje (tudi župnik Lojze ima že slabo sapo). Vse to prekrije Davorinov prij-

ten in močan žametni glas. Slovenske melodije na orglah in Davorinova štima – kot da je polna cerkev ...

Dragi Davorin, Bog naj te spremlja v življenju, da boš še veliko dobrega naredil za bolnike v tvoji novi službi in za naše rojake pri slovenskih mašah!
Lojze Rajk

Del procesije pred cerkvijo Frauenfriedenskirche

Pri Marijini maši so škofove besede lahko slišali tudi gluhi.

Hiša duhovno izobraževalnega središča Sodalitas v Tinjah na Koroškem

Vhod v filozofsko teološko šolo St. Georgen, foto: frankfurt.pictures

FRANKFURT

Šolske počitnice v Hessnu so se končale že sredi avgusta, sredi oktobra pa so že dvotedenske krompirjeve. Za Evropsko šolo pa se je pouk začel šele z začetkom septembra, za njih pa se bodo enotedenske tako imenovane krompirjeve počitnice začele šele konec oktobra.

V kolesa tradicije se vpeljuje maša s procesijo v čast božji Materi Mariji z geslom **Mati vseh narodov** ob prazniku Marijinega rojstva, ki jo zdaj že nekaj let v Frankfurtu v cerkvi Frauenfriedenskirche (in zunaj nje) pripravi Svet katoličanov drugega maternega jezika škofije Limburg. Letos je to bilo na soboto po mali maši. Somaševanje in procesijo s kipom fatimske Marije je vodil limburški pomožni škof **dr. Thomas Löhr**. Letos so bile v ospredju (tudi v pripravi maše) skupnosti in župnije zunaj Frankfurta, te so bile predvsem iz glavnega mesta dežele Hessen, iz Wiesbadna. Po maši se je razvila procesija po bližnjih ulicah, ko policija in redarji zaustavijo promet ob prečkanju zdaj ene, zdaj druge ulice. Zaključek pa je bil pred cerkvijo s počastitvijo Najsvetejšega in evharističnim blagoslovom. To bogoslužno srečanje pri maši in procesiji pa se je seveda zaključilo tudi ob hrani, ki so jo pripravile različne tujejezične župnije in skupnosti. Žal pa je bila udeležba s slovenske strani bolj skromna.

Dober teden dni kasneje pa se je voditelj slovenske župnije v Frankfurtu odpravil na daljšo pot in se udeležil **duhovnih vaj** v Tinjah na Koroškem, kjer se je zbralo 30 slovenskih duhovnikov, seveda iz Slovenije, ob voditelju duhovnih vaj župniku Maksu Ipavcu iz Begunj na Notranjskem. Sicer pa letos frankfurtskemu duhovniku mineva četrto stoletje dela med izseljenci in zdomci, štiri leta v Parizu in enaindvajset let v Frankfurtu.

Po daljšem iskanju in posvetovanju smo našli sicer ne povsem ugodno rešitev za našo **dopoldansko nedeljsko mašo** v Frankfurtu. Ugodnost je, ker ni dosti daleč stran od sedanjega kraja pri klaretincih in je na voljo dovolj parkirnih prostorov. Tudi tramvaj št. 16 ima prav v bližini svoje postajališče. Manj ugodno pa je, ker moramo z mašo začeti pol ure prej (**ob 9.30**) in končati v eni uri. Tako ne bo možnosti za kakšen »podaljšek« npr. z majniško pobožnostjo; zaenkrat pa tudi še ni videti kakšnega prostora za kratko srečanje in pogovor po maši, razen zunaj na dvorišču. Dopoldansko mašo smo začeli z drugo nedeljo v oktobru v semeniški kapeli bogoslovnega semenišča, **St. Georgen, Offenbacherlandstr. 224, 60599 Frankfurt**. Popoldanska maša na prvo nedeljo v mesecu pa ostaja še naprej pri Poljakih v cerkvi Herz Marien (Auf dem Mühlberg 14, 60599 Frankfurt), kjer imamo na voljo tudi dvorano za naša srečanja in nekatere prireditve. *rem*

Ob zaključku duhovnih vaj v Tinjah

MÜNCHEN

Mala maša. Na praznik Marijinega rojstva, 8. septembra, je bila maša v kapeli. Zbralo se je kar lepo število Marijinih častilcev starejše generacije, ki se zaveda pomena praznikov in molitve za mlajšo. Sicer pa je bil to delovni dan in marsikdo je bil pač zadržan s svojimi vsakdanjimi obveznostmi. Vredno pa je omeniti skupino ljudi, neko molitveno jedro slovenske župnije, ki se ob praznikih in mesečnih pobožnostih zbere v kapeli tudi med tednom. Hvala, da se moremo srečati kot molitvena skupnost.

Svetopisemska skupina je bila povabljenja k spoznavanju Svetega pisma na drugo nedeljo v septembru v popoldanskem času pred mašo. Zvestoba je spet prišla na svoj račun. Tokrat se je naše zanimanje vrtelo okrog vladavine kralja Salomona in njegovega velikega podviga – gradnje jeruzalemskega tem-

plja. Ob zgodovinskih pričevanjih smo poskušali slediti onemu drugemu dogajanju, ki ga Sveto pismo pripoveduje na prvem mestu: božje delovanje in oblikovanje in vzgojo izraelskega naroda za svoje delo, s katerim je že stoletja dolgo vpleten v zgodovino tega naroda odrešenjski načrt za vse ljudi.

Seja ŽPS je bila tokrat v petek, 15. septembra, zvečer ob osmih. Nekoliko nenavaden termin, pa vendar so se zbrali skoraj vsi člani. Dva sta se opravičila zaradi bolezni. Osrednji del našega razpravljanja je imel pred očmi načrtovanje volitev novega pastoralnega sveta, ki ga bo treba izvoliti februarja naslednjega leta. Bo treba kar resno delati, da bi pridobili angažirane farane za kandidacijo in sprejem nalog ŽPS za naslednjo dobo.

Senjorji. Srečanje za starejše farane je po poletnem premoru privabilo spet nekaj več ljudi, ki se radi pogovorijo z voditeljem Slavkom Kesslerjem in med seboj o temah, ki

jih zanimajo. Nastala je živahna izmenjava informacij, mnenj, sporočil in pripovedi.

Šola in vrtec – spet smo odprli vrata in župnijske prostore za najmlajše in za šolske otroke. Prijavljenih je 11 otrok za šolo in za vrtec 10. Nekaj novih obrazkov smo pridobili, vendar ni bilo nobene zadrege ali predolgega nezaupanja. Že na koncu prvega srečanja so se otroci lovili in tekali drug za drugim, kot bi se poznali že deset let. Nekaj težavic smo prebrodili, odsotne učitelje so nadomestile prostovoljke izmed študentov v mestu.

Prvi dan je bil namenjen tudi staršem. Treba se je bilo dogovoriti o sodelovanju in podpori otrok tudi z delom doma. Starši naj malo spremljajo tudi naloge, ki jih otrok prinese domov. Marsikateri namreč potrebuje pomoč odraslih, da bi ne bilo naslednje uro prevelike zadrege pred vsemi sošolci. Otroci so radi uspešni in se zelo potrudijo za to. Potrebujejo pa podporo in vodstvo

ter spodbudo staršev, kjer najdejo največjo zaslombo.

Razpošiljanje Naše luči. Zadnje dni meseca je spet potekala delovna akcija v župnijski knjižnici ali pevski sobi. Tu so prostovoljci kar nekaj dni zapovrstjo pakirali in pripravljali poštno pošiljke naročnikom in poverjenikom po vsej Evropi.

Maša narodov je vedno na zadnjo nedeljo septembra v münchenški stolnici. Letos jo je vodil kardinal Marks. Zelo pronicljivo je povezal dogajanje v svetu, v Evropi, Nemčiji in na Bavarskem (bila je nedelja volitev v zvezni parlament) in zavzel stališča, ki jih Cerkev danes mora oznanjati na glas in jih tudi živeti in uresničevati. Poslanstvo Cerkve je, da evangeljsko širino sprejemanja drugega, tujca, siromaka, begunca in pregnančja v domačo skupnost ne le hvali, ampak tudi postavi v prakso. Trpljenja je vedno preveč, povsod pa so prisotni tudi dobri ljudje, ki te stiske vidijo in dejansko pomagajo človeku v stiski.

jap

STUTTART

Priprava na sveti zakon

Za mlade pare iz slovenske župnije Stuttgart, ki se želijo cerkveno poročiti, sem kot tukajšnji dušni pastir organiziral pripravo na sveti zakon. Vsaka priprava z dobro katehezo je veliko vredna, saj se duhovnik sreča z mladim parom in se z njim pogovarja o temeljnih stvareh cerkvenega zakona. Zakrament svetega zakona pomeni združitev pred Bogom. Zakonca se ob poročnem obredu zavežeta, da si bosta do konca življenja stala ob strani, ne glede na težave, s katerimi ju bo preizkušalo življenje, ko izgovorita besede: »Obljubim, da ti bom ostal zvest v sreči in nesreči, v bolezni in zdravju, da te bom ljubil in spoštoval vse dni svojega življenja.« Ko mož in žena obhajata zakrament zakona, se v njiju zrcali Bog, vanju odtisne lastne poteze in neizbrisne značaj svoje ljubezni. Zakon je podoba

božje ljubezni do nas. Bog iz moža in žene naredi eno samo življenje. Sveto pismo pravi ‚eno meso‘. Tako zelo tesna je združitev moškega in ženske v zakonu. In ravno to je skrivnost zakona: ljubezen Boga, ki se zrcali v zakonu, v paru, ki se odloči živeti skupaj. Zato mož zapusti svojo hišo, hišo svojih staršev, in gre, da bi živel s svojo ženo; tako zelo se poveže z njo, da postaneta eno meso, kot pravi Sveto pismo. Nista več dva, sta eno. Uresničuje se v preprostosti in tudi krhkosti človeškega stanja. Dobro vemo, koliko težav in preizkušenj pozna življenje moža in žene. A pomembno je, da se ohranja živa zveza z Bogom, ki je osnova zakonske zveze. Resnična vez je vedno tista z Gospodom. Ko družina moli, se ta vez ohranja. Ko mož moli za ženo in žena moli za moža, vez postaja močnejša. Res je, da v zakonskem življenju prihaja do mnogih težav, velikokrat prihaja tudi do prepričevanj med zakoncema. A to naj nas ne žalosti, ljudje smo

pač taki. Skrivnost pa je, da je ljubezen močnejša od trenutka prepira. Sam zakoncem vedno svetujem, naj dneva, ko je prišlo do prepira, nikoli ne končajo, ne da bi se prej pomirili. Niso potrebne velike reči, dovolj je majhna gesta, ljubkovanje. In naslednji dan začneta znova. Takšno je namreč življenje in na ta način ga je treba živeti: s pogumom, da ga želita živeti skupaj. Zakonsko življenje je čudovita stvar in vedno ga moramo varovati, varovati otroke. Ponovno spomnim na tri besede, ki se morajo doma vedno uporabljati: prosim, hvala in oprost. S temi tremi besedami, z vzajemno molitvijo moža in žene ter s pomiritvijo, preden se konča dan, bo vsak zakon uspešen. Tako pravi sedanji papež Frančišek.

Sveti krst

Vesel in lep je bil dogodek svetega krsta, ko sta starša Petja in Miran prinesla svojega sina Jakoba h krstnemu kamnu, kjer je po skrivnosti

božje prisotnosti postal božji otrok. Lep je pogled na mlado družino, kjer je ljubezen med zakoncema tako močna, da sta v moči te medsebojne ljubezni pripravljena darovati novo življenje. Velika pa je tudi skrivnost njune vere, ko svojega otroka prineseta pred krstni kamen in v moči svoje vere izrazita željo, da sta pripravljena svojega otroka krstiti v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Ja, to je lepota življenja in vere, ki presega vse, kar je na tem svetu. Pri svetem krstu sta bila starša Petja in Miran tako ponosna in v srcu vesela, da ni besed, ki bi lahko opisale to dogajanje. Ob samem krstu, ko sem trikrat obilil Jakoba z blagoslovljeno vodo in izrekel besede: Jakob, jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha, so botri Špeli iz oči pritekale solze sreče in skrivnostni so bili za njo, za družino in tudi za nas ti sveti trenutki. Draga Petja in Miran, ponosen sem na vaju, da sta človeka, ki ljubita življenje, da sta pogumna kristjana

Claudia in Tomaž

Franciska in Denis

Mateja in Peter

in vem, da bo vajin sin Jakob ob pomoči botre Špele imel dobro in lepo otroštvo, ki je predpogoj za lepo življenje. Učita ga vsega, kar je potrebno za lepo krščansko življenje. Dobri Bog pa naj vama pomaga, sveta vera naj vama bo luč, materni jezik pa ključ do zveličavne Jakobove omike.

Cerkveni pevski zbor Obzorje

Naš cerkveni zbor, ki obstaja že mnogo let, je resnična vrednota

našega cerkvenega občestva, saj z lepim zborovskim petjem obogatijo slovenske svete maše, kulturne dogodke, proslave in vso liturgično dogajanje, ki se odvija skozi vse leto. Jaz kot dušni pastir sem zelo ponosen nanje, saj so pridni in zavzeti pevci. Vsak torek pridno vadijo in so vedno poleg mene, ko jih potrebujem. Liturgična glasba je sestavni del svete liturgije, ima torej isti namen kot liturgija, to je čast Bogu in posvečevanje ljudstva. Liturgi-

no besedilo dviga v svet glasbene lepote, zato mora biti ta glasba vzvišena, umetniška, sveta in dostojna. Sveta glasba kot bistveni del svete liturgije je uzakonjena od najvišje cerkvene avtoritete in ima svoje zakone. Cerkvena glasba je v bistvu glasba božje Besede; besedilo pesmi daje človeku možnost, da dojame čustva, ki jih ustvarja melodija, besedilo pa ga razumsko prepriča in spodbuja. Besedilo je izbrano iz Svetega pisma ali liturgije.

Petje doseže cilj v katehezi, kadar privede k izkušnji vere in vernika spodbudi k češčenju Boga. Glasba zadeva človekovo intimnost in lahko razodeva religiozno razsežnost, če je primerno uporabljena; zato lahko pospešuje zvezo med oznanilom, evharističnim slavljem in življenjem. Drage pevke in dragi pevci, hvala za vaš trud. Z veseljem delajmo naprej in dobri Bog naj vas blagoslovi.

Aleš Kalamar

Sveti krst je prejel Jakob Rogelj.

Cerkveni zbor Obzorje z župnikom

ŠVEDSKA

Ivanu Cesarju v slovo

V prelepi predmestni vasi Gameljne pri Ljubljani se je 28. decembra 1941 rodil mami Antoniji in očetu Ivanu Cesarju sin Ivan. Iz vasice je tudi prelep pogled na Šmarno goro s skrivnostnim občutkom magične moči, s katero se človek lahko zazre vase in pogovori s svojo dušo.

Po končanem šolanju je bil začasno zaposlen v Tacnu in kasneje v Avtomontaži, kjer je tudi spoznal bodočo ženo Marto. Leta 1965 se je odločil, da poizkusi srečo na Švedskem, kjer je bil že zaposlen njegov prijatelj. Nekaj mesecev kasneje se je odločila tudi Marta, da gre obiskat Ivana in izve njegove načrte za prihodnost. Brez večjih težav se je po enem tednu odločila, da ostane pri njem in se je tudi takoj zaposlila, cesar ni nikdar obžalovala.

Poročila sta se 9. decembra 1967 (50. obletnica bi bila 9. decembra 2017). V maju 1968 se jima je rodil

sin Robert, v januarju 1971 pa še hčerka Tanja. Njuno življenje je dobilo nov, bogatejši smisel. Odločila sta se, da ostaneta v Skandinaviji. Ves čas, razen zadnja tri leta, so dopust z otroki preživljali v Sloveniji. Ko je Ivanova mama ostarela (oče je umrl že leta 1982), je odšla v dom starejših v Stožice. Ivan pa je par mesecev na leto podnevi obnavljal rojstno hišo, proti večeru pa vsak dan obiskoval v domu starejših svojo mamo in skupaj z njenimi kolegicami poslušal njihove življenjske dogodivščine in izkušnje.

Leta 2015 je izvedel za svojo bolezen. V upanju, da se bo pozdravil, se je boril z operacijami, obsevanjem, močnimi zdravili, a rak ga je premagal. Zadnjega julija 2017 ga je Gospod po hudi preizkušnji poklical k sebi. Naj v miru počiva na njivi vstajenja v Göteborgu!

žena Marta

Nadškof v pokoju msgr. Alojz Uran je skupaj z Ivanovimi sovaščani doma daroval sv. mašo za mir in pokoj Ivanove duše. Vedel je za Ivanovo trpljenje, za njegov težek križ. Med drugimi mislimi je rekel: »Edini odgovor nam daje vera, ki se zaveda, da je življenje dar, ki dobiva smisel v darovanju, kot pravi duhovnik in pesnik Simon Gregorčič: 'Daritev bodi ti življenje celo.'« Ko sem nekaj

dni pred smrtjo po telefonu spregovoril z Ivanom nekaj besed, sem slišal, da zelo trpi. Vendar sem mu priporočil: »Ivan, vse daruj za tvoje drage.« Kot da je zbral vse moči, je odločno odgovoril: »Bom!« Upajmo, da je globoko spoznal smisel svojega življenja, ki je v tem, da je življenje podarjeno za to, da bi ga darovali naprej, v smislu evangelija: »Zastonj ste prejeli, zastonj dajte.«

Ivan, bodi naš priprošnjik pri Bogu, posebej pa zvesto spremljaj svoje najdražje, za katere si živel in zanje umrl, je zaključil nadškof Alojz Uran sv. mašo za pokojnega vaščana v cerkvi sv. Lovrenca v Spodnjih Gameljnah.

V spomin pokojni Valeriji Curk, Hököpinge

Valerija Curk se je rodila 21. novembra 1932 v Idriji v Sloveniji. Svoje veliko poslanstvo pa je zaključila 16. septembra 2017 v domu za ostarele v Vellinge, v času poroke njene vnukinje Madeleine. Sorodniki, sosedje, sodelavci in rojaki so se od pokojne Valerije Curk poslovili na praznik angelov varuhov, to je bilo 2. oktobra ob 13. uri v Hököpinge kyrka s sveto mašo zadušnico in nato tam na pokopališču.

Valerija je prišla na Švedsko 16. junija 1959, stara 27 let, z enim

Pokojna Valerija Curk iz Hököpingea

kovčkom in štirimi majhnimi otroki. Njen mož Jože je prišel na Švedsko leto prej in je čakal na svojo ženo ter otroke. Valerija je kot čistilka kmalu dobila zaposlitev v različnih podjetjih.

Leta 1969 se je družina preselila v Hököpinge, kjer je Valerija začela delati v vrtcu kot čistilka in je v kuhinji pripravljala tudi dobro hrano za otroke. Majhne otroke je celo naučila jesti polento. Prvo nedeljo v mesecu septembru leta 1993, ko je bila slovenska sv. maša v Malmöju, ko se je poslovil Jože Drolc in ko se je prvič predstavil novi slovenski dušni pastir Zvone Podvinski, je še veselo prepevala vso sv. mašo. In ko je bilo vsega konec, ko so se ljudje začeli odpravljati na srečanje ob kavi, je Valerijo v klopi zadela kap. Ži-

Pokojni Ivan Cesar iz Göteborga

1941-12-28
2017-07-31

vljenjska preizkušnja je bila velika. Po okrevanju si je še nekoliko opomogla, da se je s pomočjo bergel celo sama postavila na noge. Kasneje pa je morala sestri v invalidski voziček. Vendar se Valerija ni vdala. Njena vera in njena vztrajnost ter potrpežljivost sta ji podaljšali življenje za 24 polnih let po njeni bolezni. Da pa bi bil križ še težji, se je kmalu po njeni težki bolezni ponesrečil sin, potem ji je umrl mož, pa dve hčeri in dva mlada vnuka, okoli 21 let stara. Kot Marijino srce je tudi Valerijino srce večkrat presunil meč bolečin.

Kljub vsemu, kar je Valerija preživela v svojem dolgem življenju, je na rojstni dan najstarejšega sina in v trenutku, ko je najmlajši sin Silvo peljal svojo hčer Madeleine pred oltar, mirno zaspala v Gospodu, saj je še prvo nedeljo v mesecu septembru prejela sv. obhajilo, ko jo je v domu za ostarele še zadnjič obiskal slovenski dušni pastir. Zanimivo, isti dan veselje in žalost. Njeni domači jo bodo ohranili v spominu kot vedro ženo, vztrajno, z močnim temperamentom, kot ženo, ki se je veselila življenja, ki je uživala na potovanjih, ki je slovensko kulturo

želela predati svojim tudi na Švedskem, ki je rada kuhala slovenske jedi, specialitete iz Idrije, od koder prihajajo tudi žlikrofi. Valerija je pokazala slovenskemu duhovniku tudi prelepe idrijske čipke, ki jih je sama naredila in ki jih je želela zapustiti svojim dragim v dragocen spomin, saj je vanje vložila veliko dela ter časa in moči.

Draga Valerija, vaših 24 let nošenja križa bolezni je tudi Zvonetovih 24 let vandranja in služenja rojakom na Švedskem. Bog povrni za vso vašo dobro voljo, korajžo, predvsem pa za vero, s katero ste

še kako močno pričevali vsa ta leta. Dolga so bila, križ je bil težek še kako, to ste vedeli najbolje vi sami. Naj si vaše izmučeno telo odpočije v tuji zemlji, duša pa naj prejme bogato plačilo sreče večnega življenja v nebesih. Sedaj pa veselo prepevajte s svojim še lepšim glasom pesem hvale in češčenja, skupaj z Marijo ter angeli in vsemi svetimi v nebesih. Počivajte v miru! Bodite vsem nam, ki smo vas poznali, ki smo se z vami srečevali, naš angel varuh, da se bomo tudi mi pripravili na zadnje srečanje z Gospodom, da bomo čuječi.

Zvone Podvinski

+ ŠVICA

ZÜRICH

Romanje Slovencev v Einsiedeln

V nedeljo, 24. septembra 2017, je potekalo že 49. romanje Slovencev, ki živimo v Švici, drugih rojakov in naših prijateljev k Mariji v Einsiedeln. Einsiedeln je osrednje švicarsko božjepotno središče, kjer verniki neprenehoma izročajo svoje molitve in priprošnje Bogu in Materi Mariji. Za nas Slovence, ki tradicionalno romamo v Einsiedeln na četrto nedeljo v mesecu septembru, pa je ta dogodek ne samo manifest naše vernosti, temveč tudi medsebojne povezanosti ter povezanosti z domovino.

Molitev križevega pota v prelepi naravi in možnost spovedi sta omogočila dobro pripravo na praznični dan. Slovesno sveto mašo je tokrat vodil visoki vatikanski diplomat nadškof msgr. dr. Ivan Jurkovič, ki trenutno tudi prebiva v Švici, saj opravlja službo stalnega opazovalca Vatikana pri Uradu Združenih narodov v Ženevi. V svojem nagovoru med mašo nas je pozval k obzirnosti in pozornosti do najšibkejših, saj velja, da je veriga močna, kot je močan njen najšibkejši člen. In prav tako družba! Sveti maši so sledile pete litanije in posvetitev našega naroda Materi božji.

Tako sveto mašo kot tudi popoldanski program v vaški dvorani je pevsko oblikoval in obogatil Mešani pevski zbor Jadran iz Merlebacha v Franciji. To je zbor, ki ga sestavljajo Slovenci od prve do četrte generacije, ki živijo v Merlebachu in okolici, pa tudi njihovi prijatelji, ki so jim pri srcu slovenske melodije. Z domoljubnim naborom pesmi so v popoldanskem koncertu nav-

dušili polno dvorano, ki je z njimi tudi zapela in celo zaplesala.

Veseli smo bili tudi nagovorov dveh predstavnikov slovenske države; državnega sekretarja na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, gospoda mag. Primoža Ilesiča, in nove veleposlanice Republike Slovenije v Švici in Kneževini Liechtenstein, gospe Marte Kos-Marko, ki je svojo službo nastopila šele pred nekaj dnevi. S svojimi toplimi, a odločnimi besedami je pozvala vse nas, da smo ponosni na svoj jezik, na to, kar zmoremo, in si zaželela odprtega in konstruktivnega dialoga z vsemi.

Veseli zaradi mnogih prisrčnih srečanj in ponosni, da pripadamo slovenskemu narodu, smo si obljubili, da se drugo leto, če le Bog da, jubilejno petdesetič zberemo pri einsiedelnski Materi božji.

Eva Šikič,

foto: Janez Žonta

Skupinska fotografija

Upanje v večno Slovenijo (Predavanje – 3. del)

Ob tem mi dovolite kratko anekdoto, ki je delno osebna. Že leta 1976 sem v Belgiji spoznal dva slovenska katoliška duhovnika, ki sta bila vzhodnega obreda, msgr. Ilca in gospoda Kozino. Oba sta pastirsko skrbela za duhovno oskrbo ruskih, ukrajinskih in tudi vzhodno poljskih katoličanov, vzdrževala z njimi stik in jim pošiljala najrazličnejši verski material, kolikor so neprodušno zaprte meje to dovoljevale. Takrat sva se z msgr. Ilcem nekaj dni veliko pogovarjala o Rusiji. Ostala sva v znanstvu. Petnajst let kasneje, po imploziji Sovjetske zveze, je prišel v Argentino na obisk k svoji sestri. Takrat je imel predavanje pri Slovenski kulturni akciji prav na to temo: Padec komunističnega sistema v Rusiji. Na koncu predavanja ga je ob debati prijatelj vprašal, če je mogoče najti kakšno povezavo z napovedjo v Marijinem drugem sporočilu v Fatimi o spreobrnitvi Rusije. Odločno je odgovoril: »Da, Rusija se je že spreobrnila.« Prijatelj ni bil preveč zadovoljen z odgovorom, češ, ta postkomunistična Rusija, polna sovjetske miselnosti, materializma, aparatčikov in še mnogo druge nesnage, ta Rusija je tista, ki jo je Marija napovedala v Fatimi? Duhovnik, vsestranski strokovnjak o Rusiji, je ponovil še bolj odločno: »Rusija se je že spreobrnila. Marija je svoje že naredila.« Potem pa je dodal: »Če nam pa Rusija, taka kot je danes, ni všeč, je pa na nas, da jo spremenimo. Mi jo moramo spremeniti.« Tukaj je konec anekdote. Dragi rojaki, ali nam je jasno? Slovenija se je že spreobrnila. Če nam pa Slovenija, taka, kot je danes, ni všeč, je naša naloga, da jo dokončno spremenimo. Lahko bi kdo rekel, da je to težka naloga, morda tako težka, da je kar nemogoča za nas. Z Marijo iz Fatime, katere stotletnico prikazovanj obhajamo v teh mesecih, ni nič nemogočega. Le verovati in upati je treba.

Ob tem se pa spomnimo še na svetopisemski dogodek. Nasititi je bilo treba pet tisoč mož. Kristus je kratko malo dejal: »Dajte jim vi jesti ...« Apostoli so se spogledali: Nemogoče, imamo samo pet hlebov in dve ribi, in kaj je to za toliko ljudi. Kristus je velel prinesiti hlebe in ribi, jih blagoslovil in dal, da razdelijo. In morali so pobirati še koše ostankov. Dragi rojaki, mi dajmo od sebe tisto malenkost, ki jo imamo. Nekdo Drug bo poskrbel za rezultat, ki bo bogat, celo z namečkom. Toda brez naših petih hlebov in dveh rib, ki so prvina, pa tudi Vsemogočni »ne more« narediti ničesar. On hoče našega sodelovanja in našega napora. Morda tudi to botruje misli sv. Terezije Velike (iz Avile), ki je menda dejala: Kadar je neka stvar nemogoča, to pomeni, da mora Bog narediti devetindevetdeset odstotkov, mi pa en odstotek. Nikar pa se ne varajmo. Nikar ne mislimo, da je tisti (en) odstotek mala južina, kot bi rekel Martin Krpan. Neznansko težko ga je realizirati. A ta del, ta odstotek, moramo opraviti mi. Bog in Marija sta svoje že naredila. Med drugim ta odstotek vsebuje nič posebno težko, še manj junaško državljansko

dolžnost, da na dan volitev gremo na volišče in volimo resnično demokratične opcije.

Vse premalo se zavedamo, da je leto 1991 pomenilo za nas čudež. Razumsko si je težko razložiti, zakaj so se zadeve tako razpletle, kot so se. Politično se sicer vedno lahko najde nekaj vzrokov, ki so povzročili značne posledice. Toda, od kod tisti vzroki? Vedno pridemo do neke točke, kjer se ustavimo in nimamo razlage. Nemogoče stvari razlage nimajo. Ta čudež so nam prav gotovo izposlili naši mučenci, ki v trumah ležijo razkropljeni po slovenski zemlji in neprestano kličejo božji blagoslov nanjo. Zahvaliti se moramo tudi živim trpinom v matični Sloveniji, ki krvi niso prelili v hipu, temveč so jo desetletja prelivali vsak dan po kapljicah in zadoščevali za napake v našem narodu. Nikoli se ne bomo dovolj zavedali, kakšen duhovni kapital imamo v njih, sicer bi se jim bolj priporočali, kot se jim.

To nas pa tudi navdaja z upanjem. Zneane so tri božje kreposti: vera, upanje in ljubezen. Včasih so nekateri nekoliko omalovaževali upanje, češ, najvažnejši sta vera in ljubezen. Toda brez upanja tudi vere in ljubezni ne bi bilo. Upanje pa ni nekaj zgolj trpnega, pasivnega, češ, to je zadnje, kar nam ostaja, potem ko je vse drugo izgubljeno. Upanje je aktivna krepost, ki šele vsemu, tudi veri in ljubezni daje smisel. Ta krepost je danes verjetno najbolj potrebna Slovincem. Ne smemo dopustiti, da bi upadel naš pogum in bi zašli v malodušje. Vse pogoje imamo sedaj, da optimistično gledamo naprej, četudi imamo samo pet hlebov in dve ribi ... Upal bi si pa trditi, da imamo v resnici veliko več kot to.

Naj se za konec dotaknem še končne triade. Stojimo na tromeji. Ob tem ne moremo mimo misli, da spadamo v krščansko Evropo. Republika Slovenija s slovenskim narodom v njej je del njenega mozaika. Brez Slovenije bi Evropa ne bila Evropa. Njeni podobni bi manjkala sestavina, brez katere bi ne bila popolna. Evrope pa ni brez krščanstva. Krščanske vrednote so jo oblikovale. To trdijo vsi pošteni strokovnjaki. Eden izmed njih je bil pred tremi leti preminuli francoski zgodovinar Jacques Le Goff, eden največjih strokovnjakov za srednjeveško zgodovino. Bil je agnostik, socialist in laicistično nastrojen, a je pošteno trdil: »Povedati je treba, da Evropa dolguje svojo kulturo katoliški Cerkvi, v njej predvsem svetima Hieronimu in Avguštinu. Ni treba biti goreč vernik, da govorimo dobro o Cerkvi.« Tako je govoril pošten intelektualec, četudi ne vernik, ki v svojih mnogih knjigah govori o zgodovinskih dejstvih.

Francoski minister Robert Schumann, eden izmed pobudnikov in očetov evropskega združevanja, je v svojem delovanju izhajal iz krščanskega izročila in temeljev. Dejal je, da »prej kot vojaško zaveznitvo ali gospodarska entiteta mora biti Evropa kulturna skupnost v najbolj vzvišenem pomenu te besede«. Izgradnja Evrope dobiva svoj blišč, šele če uresničuje veliki program obče demokracije v krščanskem pomenu besede. »Potrebna ji je duša, zavest o zgodovinskih sorodnostih ter o sedanjih in prihodnjih odgovornostih, politična volja za služnje istemu človeškemu idealu«. Kot je znano, je Schumann tudi kandidat za blaženega. Leto pred smrtjo je te svoje misli strnil v knjižico »Za Evropo« (Pour l'Europe). Cela vrsta razumnikov po svetu, tudi drugovercev (npr. Weiler), soglaša s tem prepričanjem.

Seveda pa mediji v današnjem svetu teh dejstev ne bodo razglašali. Posebno današnji voditelji in graditelji Evrope ter sestavljalci njenih glavnih listin (npr. načrtovana in nikoli sprejeta evropska Ustava)

pa niti naključno nočejo tega slišati in na noben način nočejo vključiti vanje besede »krščanstvo«, niti v svoji kulturni različici ne, kaj šele, da bi vključili besedo »Bog«.

Potem jih pa skrbi in se sprašujejo, zakaj in od kod kriza v Evropski zvezi in kaj se bo z njo zgodilo. Pa seveda množični prihod beguncev, ki prinašajo s seboj druge kulture, celo drugo civilizacijo. Brez trdnih temeljev in vrednot je težko kljubovati takim in drugačnim pritiskom. Tudi tukaj velja: Če ne veš, od kod prihajaš, boš težko našel pot naprej. Če te ne vodijo vrednote, ki so tiste, ki jih lahko imenujemo večne, bo kmalu konec tvojega zagona. Zgolj materialne motivacije še zdaleč ne zadostujejo. Znano je, da je človek po naravi religiozno bitje. Naravno teži k presežnemu. Sam v sebi ne more najti odgovora v bistvenih vprašanjih, ko se sprašuje o smislu, temeljih in vrednotah. Nujno potrebuje nekaj nad seboj, pa ne nekaj fiktivnega, temveč naravnega, nekaj, kar je bistveno povezano z njegovo eksistenco. Od tod religija = religare (ponovno povezovati, kar je že po naravi soodvisno). Britanski zgodovinar Arnold Toynbee ima v zvezi s tem in v istem smislu, z najširše zgodovinske perspektive, mnogo odločnih in jasnih trditvev, ki jih tukaj ne bom navajal.

Ko je bil papež, današnji sv. Janez Pavel II., še pri moči, je nenehno klical: »Evropa, vrni se k sebi! Bodi ti! Ponovno odkrij svoj izvor! Osveži svoje korenine! Povrni se k tistim pristinim vrednotam, s katerimi je postala slavna tvoja zgodovina in merodajna tvoja navzočnost na drugih celinah!«

V tem duhu smo danes zbrani na Sv. Višarjah, v duhu zvestega slovenstva, nekdanj imenovanega višarskega slovenstva, in v duhu pristinega evropejstva. Ni enega brez drugega. Ob vstopu v krščanski evropski svetovnonazorski okvir smo se ohranili in razvili, v njem prebredli nešteto težav v burni zgodovini in prišli do danes. Samo krščanske vrednote, ki soglašajo s skupnimi občeločeskimi, so prava podlaga, da iz nje smelo nastopimo prihodnost. Z Ehrlichovimi besedami mora Slovenija postati in »biti mejnik, ki družbi in veže jug s severom, vzhod z zahodom. Sama ne sme biti ne eno ne drugo ne tretje. Ostati mora mejnik, ki družbi vse, kakor Sv. Višarje. To nalogo pa bo Slovenija mogla izpolnjevati samo v svobodi, ne pod gospodarjem, ki bi sedel bodisi na jugu ali na severu, na vzhodu ali na zahodu ...« Tako Ehrlich. V teh prizadevanjih priporočajmo domovino višarski Materi božji, ki je bila kdaj imenovana tudi kraljica Evrope. Naj ona od tu izprosi pravega sožitja med narodi, ne samo med temi, ki se srečujejo ob tej tromeji.

Slovinci zunaj meja živimo v neprestanem zavestnem in podzavestnem primerjanju sebe s svetom, ki nas obdaja. Iz tega gledišča se nam Slovenija zdi veliko večja, kot je v resnici. To opažajo skoraj vsi rojaki, nekateri tudi zelo visoki uradniki slovenske države, ki iz matice prihajajo na obisk k nam in opazujejo slovenske stvaritve v svetu.

Naj bo trojna Slovenija vsem in za vse, kjerkoli nam je dano živeti, primeren in prijeten krov in zatočišče. V Karantaniji in današnjem trenutku imamo dve točki, ki omogočata, da začrtamo premico v prihodnost.

Danes smo tukaj zbrani Slovenci iz te, po duhu, umu in srcu velike Slovenije. Za večno Slovenijo torej gre, za katero z božjo pomočjo še naprej delajmo z močno vero, z veliko ljubeznijo in z neomajnim upanjem!

Msgr. Janez Pucelj predstavlja predavatelja.

Četrto poglavje

Prvi dan poti od Gaze do Askalona je bil dokaj neprijeten, kajti cesta je bila natrpana s počasnimi karavanami in zelo prašna.

»Jutri bo bolje,« je obljubljal Melas, ki ga je zabaval pogled na Demetrija, ki si je zakril s turbanom ves obraz razen oči.

»Upajmo,« je rentočil Demetrij ter skušal spraviti osla od šopa osata. »Ampak kako? Saj vendar lezejo vsi ti polži proti Jeruzalemu?«

»Da, toda pri Askalonu bomo zavili s ceste,« je pojasnjeval Melas, »in jo mahnili po bližnjici čez hribovje. Tam ni karavan, ker se boje beduinov.«

»Mi pa mar ne?«

»Ne, preveč nas je.«

Postavni, rdečelasi Tračan, Pavlov suženj, se je počutil zelo vzvišenega, ker je bil s priljubljenim sužnjem novega legata tako dober prijatelj.

»Toda prahu ne delajo velblodi,« je razlagal. »Velblodi dvigajo velike, mehke tace ter jih spet previdno spuščajo v drobni prah in pesek. Samo osli vlečejo noge po tleh. Pa vendar velblode sovražim.«

»Prav nič me ne vleče k njim,« je dejal Demetrij.

»Kje pa? Leta in leta lahko živiš s kakim velblodom, ravnaš z njim kot z bratom, pa mu vendar ne smeš zaupati.«

Na dolgo in široko je pravil, kakšne prednosti imajo osli pred velblodi in kako ga je neki velblod pred leti zahrbtno ugriznil. »Pa mu ni nič pomagalo. Navsezadnje pa je z velblodom, oslom in sužnjem enako: bolje jim gre, če se prilagode gospodarju.« Ker Demetrij ni odgovoril, je vprašal Melas izzivalno: »Ali morda ne?«

Demetrij je malomarno prikimal. Prav nič se mu ni ljubilo razpravljati o tem.

»Če že nekemu služiš,« je pripomnil malomarno, »je najbolje, če mu služiš pošteno.«

»Besedo si mi vzel iz ust,« je s takim poudarkom potrdil Melas, da bi bil Demetrij rad vedel, ali se fant samo dela tako nedolžnega ali pa besediči kar tjavdan. Skušal je priti stvari do dna.

»Seveda je suženjstvo nekaj drugega, kot pa če služiš kot osvobojenec,« je rekel previdno. »Osvobojenec lahko službo, ki mu ni všeč, pusti, suženj pa nima izbire.«

»Mnogi sužnji,« je dejal Melas, »store kot osel: brcajo proti gospodarju, pa jih dobe po hrbtu. Z drugimi besedami: upirajo se, nakar jih pretepejo. Drugi store spet kakor velblodi: vse store, kar gospod terja, lepega dne pa, če je ta morda pijan, se nepričakovano maščujejo. Pa vendar jim to ne pomaga.« Melas je potišal glas, čeprav je bila previdnost komaj potrebna, saj sta jahala daleč zadaj. »In tu pa tam se pač zgodi, da ta ali oni suženj pobegne. Poveljnik Vitelij je imel sužnja, Seven mu je bilo ime, ki je bil poslušen in dobrovoljen, kar se da. Pred tremi leti, prav ob tej priložnosti, pa se mu je posrečilo, da se je zadnji dan v Jeruzalemu zgubil ... Nihče ne ve, kaj se je z njim zgodilo.« Melas se je približal Demetriju ter zamrmral: »Nihče – razen mene. Pobrisal jo je v Damask. Hotel je, da bi bil šel z njim. Včasih si želim, da bi ga bil ubogal. Stvar ni preveč težka. V Jeruzalemu smo več ali manj prepuščeni sami sebi. Častniki se valjajo tam v preobilju in ne vidijo radi, če jih sužnji opazujejo. Slabo za disciplino.«

Demetrij je molče poslušal. Melas ga je zaskrbljeno gledal, da bi se prepričal, kako daleč sme z besedo.

»Saj ni to nobena skrivnost,« je nadaljeval. »To vedo vsi v Minoi, le zadnjega, kar sem ti povedal, ne.«

Demetrij je čutil, da ni storil prav, ko je zastavil vprašanje, ki je kazalo, da ga reč osebno mika, toda prebudila se mu je radovednost.

»Zakaj pa je tisti Seven mislil, da mu v Damasku miglja svoboda?«

»No, Damask je sirski. Tamkaj sovražijo Rim ko strup. V starem mestu kar mrgoli rimskih sužnjev; baje žive tam popolnoma javno, še poskušajo ne, da bi se skrili; če si že tam, si na varnem kakor uš v oslovskem ušesu.«

***

Drugo jutro je karavana zarana podrla šotore in se pomikala med golim gričevjem po vijugasti cesti, ki se je pogosto med prepadi in strmimi skalnatimi dolinami tako zožila, da se je spremenila v ozko stezo.

Pokrajina je bila pusta, skoraj neposeljena. V dolinskih kotanjah so med spomladanskim deževjem pognali šopi rastlinja, ki so zdaj veneli od žeje.

Demetrij je nad tem delom poti zelo užival. Pokrajina je bila brez mika, toda svežila ga je, ker je bil na prostem in je jahal malo preč od Pavlovega sužnja, čigar zaupljivi pogovor ga je začel vznemirjati. Skoraj ni bilo dvoma, da hoče Tračan ali pobegniti ali pa da kuje še kakšen hujši načrt, v katerega bi rad zapletel Demetrija in ga nato morda izdal. Morda mu je delal krivico, toda vse skupaj se mu je zdelo prenevarno tveganje. Naj mu reče v tej kočljivi stvari kar koli, v ustih čvekevega Tračana se lahko vse spremeni v orožje proti njemu, če bi se Melas nanj razjezil ali mu zavidal prednosti, ki jih uživa kot poveljnikov suženj. Zato je Demetrij sklenil, da bo do Tračana na moč previden in da ne bo z njim nikdar na samem. Sicer pa mu je sinočnji pogovor med Marcelom in Pavlom dal dovolj misliti; zelo veselo in dražljivo sta preresetala bogove, brez slehernega spoštovanja, toda vsekakor zelo zabavno.

Pozno popoldne, ko se je popotna družba ustavila v bližini nekega studentca, je bil Demetrij ves srečen, ker je moral postreči gospodu, kajti začutil je že osamljenost in zdelo se mu je, kakor bi bil ponižan. Čedno taborišče ga je presenetilo.

Se nadaljuje

Oglas sme obsegati največ 50 besed. Cena oglasa je 20 EUR za enkratno objavo. Celoletna objava z isto vsebino je 150 EUR. Z večkratno zaporedno objavo narašča tudi popust. Oglase sprejemamo do 5. v mesecu za naslednjo izdajo. Plačilo pri poverjenikih, slovenskih župnijah ali na uredništvu.

Zdravljica in njena pot v svet

Ilustrirana izdaja Prešernove Zdravljice. Prevodi pesmi v 26 jezikih prvič zbrani v eni knjigi. 11 x 17 cm, 136 strani, trda vezava

cena: 19,00 eur/izvod
3 knjige: 18,00 eur/izvod
5 knjig: 16,00 eur/izvod
10 knjig ali več: 14,00 eur/izvod

Cena ne vključuje poštne.

Dragoceno sporočilo, odlično darilo.

Lipincanci 2018, namizni koledar 21 x 15 cm, 13 listni, podložni karton, vrečka 3,60 eur

Cena ne vključuje poštne.

Naročila in informacije: Medium d.o.o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica
T: +386 4 580 50 20, E: medium@medium.si, www.medium.si

medium
risk & design

OGLASI

Zobozdravnica, Slovenka, katoliške vere, upokojena, se želi poročiti s kolegom zdravnikom ali zobozdravnikom, ki živi v tujini ali kateri koli državi Evropske unije ali drugje po svetu. Naslov dobite v uredništvu Naše luči.

V bližini Dolenjskih Toplic nad dolino reke Krke prodajam hišo oz. zidanico v izmeri 90 m² s podstrešjem 40 m², na parceli 2.000 m². Vključeni elektrika, centralna kurjava, kapnica 20 m³, optika ob parceli, asfaltni dovoz. Prodajam za 115.000 € ali menjam za manjše 2-sobno stanovanje v Ljubljani – po dogovoru. Telefon: +386 31 348 721, +386 70 261 590 ali +386 59 250 546.

Prekmurska gibanica, foto: Anamarija Peterkovič

MALO ZA ŠALO

Vpraša učiteljica Petrčka: »A ti tvoj oči še poma-ga pri domačih nalogah?«

»Ne več. Tista enka zadnjič ga je dokončno zlomila!«

Inštruktor se je jezil na kandidatko za vozniki izpit: »Ne tako hitro v ovinke! Kolikokrat vam bom moral to še ponoviti?«

»Ali vas je strah?«

»Seveda me je, ko pa tako brezglavo vozite!«

»Potem pa zamižite, tako kot to naredim jaz.«

Franci sreča soseda in ga vpraša: »Kje si bil na počitnicah?«

»V San Joseju.«

»Pravilno se izgovori v San Hoseju. Kdaj pa si bil?«

»Huliha.«

Blondinka je na drogu javne razsvetljave zagle-dala listič, na katerem je pisalo: »Oddajamo stano-vanje«. Potrkala je na drog, toda nihče se ni oglasil.

Mimo je prišel policist in vprašal, kaj dela. Po-vedala mu je, policist pa je pogledal navzgor in rekel: »Res čudno! Morali bi biti doma, saj je pri-žgana luč.«

Mama je k zdravniku pripeljala sina, ki je bil bo-lan. Zdravnik ga je pregledal, nato pa rekel: »Sram naj vas bo! Vaš sin je umazan kot pujs!«

»Oprostite, žaliti se pa ne pustim! Moj sin je čist in se umiva večkrat na dan!«

Doktor je vzel kos vate, ga namočil v alkohol in vato potegnil po dečkovi koži. Vata je bila skoraj po-polnoma črna, mati pa je rekla: »Veste kaj, s kemič-nim čiščenjem se pa pri nas doma ne ukvarjamo!«

Obupan uporabnik pokliče svojega računalni-čarja: »Kaj naj naredim? Tukaj piše, naj dam noter tretji CD ...«

»Ja vstavi tretji CD, kaj je pa tu kaj takega?!«

»Ampak noter gresta samo dva, pa še ta dva komaj!«

Janezek se je vpisal na trening plavanja. Po ne-kaj minutah mučenja v bazenu pravi trenerju:

»Grem jaz raje domov.«

»Žel? Kako pa to?«

»Nisem več žejen!«

KRIŽANKA

KRIŽANKA 1711	KRAJ NA ŠTAFER-SKEM	REVNA AFRIŠKA DRŽAVA	BANČNI POGATEK	SVETOPIS-SEMSKA ŽENA	ČUSTVENA ZAZNAVA	ELEKTRIKA	RIMSKI CESAR	ROMAN-SKA NIKALNICA	OSEBNI NAZIVI	LOKAL S TOPLIMI PIAČAMI	ŽENSKO IME
PRVI NOVEMBER											
BREZOB-ZIREN						AUG. ŽUPN. KUTIN 11. ČRKA ABECEDA					
ŽENSKO IME								VEČ EV DEL POHI-ŠTVA (MN)			
GORA NA PRIMOR-SKEM						TUJE M.IME GLASBENI EFEKT					
SIMONA LOGAR			GRAD BLIZU TRSTA GRŠKO OTOK								ZNAČILNA ŽIVAL V JUŽNOAM. ANDIH
KILOGRAM					ŠTEVILO KISIK				PREDLOG LASTNINA DRŽAVE		
DROG NA SPRE-DNIEM DELU VOZA				OSR. DROG ZA KOLO ZDRAVILNA RASTLINA			ŠP. NOG. KLUB LESENI STEBRI				
NAŠA LUČ	KASA BREZ K AFRIŠKI SADEŽ					VRSTA BARVE URAN				PARKIRIŠČE VELIKA PRE-KOOCEN-SKA LADJA	
BELGIJA		M. IME OSEBA IZ 'POD SVOB. SONCEM'					OČE SANI ZA REŠEVANJE V GORAH				
MOJZEŠOV BRAT					KRALJ ZAH. GOTOV PREB. ŠKO-FJE LOKE						
NASILEN ČLOVEK							TRSTENIAK ANTON VELIK KUŠČAR				
ANNO DOMINI			VOLNENA ODEJA PRIZNAVNA- NIJE BOGA			VRSTA VRBE NOSAN PETER					ZAŠČITA BEGUNCA
SL. IZSELI. PISATELJ V ARGENTINI ANTON							MAMA DEVICE MARIE VEZNIK				
RIMLJ. POZDRAV				1. ČRKA ABECEDA EMIL KRALJ		GL. MESTO FRANCIE ANTON LAJGVIC					
NAŠA LUČ	ŠPORTNA DVOBRANA ŠPANIJA						SREDOZEM SKI SADEŽ TUJA ČRKA				
V VSEM PODOBEN					MESTO V FRANCIJI					LUXEM-BURG	

REŠITEV KRIŽANKE št. 1710

REŠITEV 1710	DEL MESTA BUNOS AIRES	ANTIČNI BRILJ. KRALJEV. KAMENI	PLOD BOKVE	NOSAN STANE	KOŽEVNO PODRTJE	IZ ČEŠTE OPRETE KOTICE BREZ 'E'	PREKLIČ- TVO V POGOJ	ČASOVNA DOBA	JAVNI PR- KAZI ZA NJA DRE- TINCI	LATINSKI VEZNIK	FRANC. TVO. ŠU- TODOB- LOV
1. RAZRED KRIŽANKE	R	O	Ž	N	I	V	E	N	E	C	
PRIMEREN IZ VPLU- VNOG DRUŽBE	A	R	I	S	T	O	K	R	A	T	I
UREJENO STANJE	M	I	R	A	T	L	A	S	ZL. ČRKA PREJETA V KRAJNO KORNICI		
OBLAG GREGOR	O	G	NORV. GL. MESTO PODOBEN GOVOR	O	S	L	O	TRIZNOŠKA PROGA	T	I	R
KRALJA HVAŠČEM	S	E	N	J	J	P	DEL TELES PREDELA STARIŠKA KARJAVNA		O	K	O
ODNJA. OGRENO. TENJE	M	N	E	N	J	E	ŠPANI PAYER. SOUKLY BOHRU		Š	P	E
6. ČRKA ABECEDA	E	K	I	A	P	U	ŠPANIJA KORNICI TVO. ŠU- TODOBEN		G	N	
STARODAV NO. IZ V. ČRKA V. LADJO	J	U	R	K	L	O	Š	T	E	R	HUNSKI POGLAVAR
NOG BREZ SEPA	I	G	O	T	R	E	N	T	A	R	
AMERIKO MEDIŠKI KORNICI	A	O	L	A	E	A	AVSTRJA KORNICI TVO. ŠU- TODOBEN		N	U	
POD BREZ ZAKRATA SOUKLY SEPA	V	O	K	H	E	ODNJA. PREJETA V KRAJNO KORNICI		O	D	A	SLOVENSKA REKA
BOŽJA MATI MARIA	B	O	G	O	R	O	D	I	C	A	
ORANJE	O	R	Z	A	V	O	R	E	KALI PREJETA V KRAJNO KORNICI		K
VATIKAN	V	U	J	E	C	BEDEGA KORNICI TVO. ŠU- TODOBEN		K	T	E	R
ZVANOST V OPIJEN	E	S	T	E	T	I	K	OSTANJA ZA SLOVENSKE "ŠVIGOT"		S	K
AM. TAPNA SLUŽBA	C	I	A	J	O	I	K	SLOVENSKA TODOVNA AGENCIJA		S	T